

Daňové dopady u převodu majetku do svěřenského fondu

Bc. Jana Svrčinová

Diplomová práce
2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav financí a účetnictví

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Bc. Jana Svrčinová
Osobní číslo: M210366
Studijní program: N0412A050011 Finance
Specializace: Finanční trhy a technologie
Forma studia: Kombinovaná
Téma práce: Daňové dopady u převodu majetku do svěřenského fondu

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Zpracujte literární rešerši týkající se svěřenských fondů a jejich zdanění.

II. Praktická část

- Na základě dosažených poznatků navrhnete proces převodu majetku do svěřenského fondu.
- Vyhodnotte dopady převodu majetku do svěřenského fondu, se zaměřením na dopady do oblasti daní z pohledu zakladatele fondu, správce fondu a beneficianta.

Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 70 stran**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- HUDSON, Alstair. *Equity and Trusts*. 9. vyd. New York: Routledge, 2017, 1160 s. ISBN 978-1-138-12258-1.
- HRUŠKOVÁ, Eva a James TURNBULL. *Svěřenské fondy: krok za krokem*. Praha: Grada Publishing, 2021, 240 s. ISBN 978-80-271-3089-4.
- ROPER, Mathew. Accounting, disclosure, and trustees' cost. *Trust & Trustees*. Oxford, UK: Oxford University Press, 2017, roč. 23, č. 2, s. 242-246. ISSN 1363-1780. doi:10.1093/tandt/ttw187.
- SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a Ivan KOVÁŘ. *Svěřenské fondy: příležitosti a rizika*. Praha: C.H. Beck, 2018, 117 s. ISBN 978-80-7400-726-2.
- VONDRÁČEK, Ondřej. *Skuteční majitelé a vlastnické struktury právnických osob a svěřenských fondů: rozkrývání, evidence a dokládání*. Praha: C.H. Beck, 2018, 238 s. ISBN 978-80-7400-695-1.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. David Homola, Ph.D.**
Ústav financí a účetnictví

Datum zadání diplomové práce: **10. února 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **21. dubna 2023**

L.S.

prof. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
garant studijního programu

Ve Zlíně dne 10. února 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

Jméno a příjmení: Bc. Jana Svrčinová

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zaměřuje na roli svěřenských fondů a převodu majetku do těchto fondů v kontextu nástupnictví v rodinných podnicích. Důraz je kladen na daňové aspekty těchto převodů majetku. Svěřenské fondy, jakožto nástroje pro řízení a předání majetku, jsou zkoumány z hlediska jejich potenciálu pro zajištění hladkého přechodu vedení a vlastnictví podniku z jedné generace na další.

Práce se dělí na dvě hlavní části. První část se věnuje teoretickému rámci svěřenských fondů, včetně jejich historie, právního rámce a základních principů fungování. Zvláštní pozornost je věnována daňovým aspektům svěřenských fondů, včetně daně z příjmu, daně z přidané hodnoty a daně z nemovitých věcí.

Druhá část práce se zaměřuje na praktické aspekty svěřenských fondů v kontextu rodinného podniku. Je zde představena strategie a postup nástupnictví, kdy se uvažuje využití svěřenských fondů při tomto procesu nástupnictví. Dalším příkladem je užití svěřenského fondu pro potřeby ochrany zranitelné osoby. Důraz je zde také kladen na daňový dopad převodu majetku do svěřenského fondu a související plánování, respektive upozornění na úzká místa.

Výsledky práce ukazují, že svěřenské fondy mohou hrát klíčovou roli v strategii nástupnictví rodinných podniků. Nicméně jejich úspěšné využití vyžaduje pečlivé plánování, které nelze uspěchat a hluboké porozumění pro jejich právní a daňové aspekty.

Klíčová slova: svěřenský fond, zakladatel, správce, obmyšlený, daně, nástupnictví.

ABSTRACT

This master's thesis focuses on the role of trust funds and the transfer of assets into these funds in the context of succession in family businesses. Emphasis is placed on the tax aspects of these asset transfers. Trust funds, as tools for managing and transferring assets, are examined in terms of their potential to ensure a smooth transition of business leadership and ownership from one generation to the next.

The work is divided into two main parts. The first part deals with the theoretical framework of trust funds, including their history, legal framework, and basic principles of operation. Special attention is paid to the tax aspects of trust funds, including income tax, value-added tax, and property tax.

The second part of the work focuses on the practical aspects of trust funds in the context of a family business. It introduces a succession strategy and procedure, considering the use of trust funds in this succession process. Another example is the use of a trust fund for the needs of protecting a vulnerable person. Emphasis is also placed on the tax impact of transferring assets into a trust fund and related planning, or pointing out potential pitfalls.

The results of the work show that trust funds can play a key role in the succession strategy of family businesses. However, their successful use requires careful planning, which cannot be rushed, and a deep understanding of their legal and tax aspects.

Keywords: trust, settlor, trustee, beneficiary, taxes, succession.

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce, Ing. Davidovi Homolovi, Ph.D. za odborné vedení mé diplomové práce a že do tohoto zatím u nás ne moc prozkoumaného tématu se mnou šel. A také za jeho užitečnou a skvělou výuku v předmětech audit a mezinárodní účetní standardy.

Dále bych chtěla velmi poděkovat Ing. Bc. Luděkovi Juřinovi, MBA, že mě k tomuto tématu budoucnosti nejen dovedl, ale i nadchl a za veškeré cenné rady, postřehy a konzultace, které mi poskytl do začátku.

Poté bych chtěla velmi moc poděkovat prof. Dr. Ing. Drahomíře Pavelkové. Bez její pomoci a pochopení bych tuhle práci nemohla dopsat. Stejně tak děkuji za její přístup během výuky, ze které budu čerpat celý život.

Poděkování patří i Ing. Janě Přílučkové, Ph.D. Její pochopení, lidský přístup i nadšení pro výuku bylo velmi inspirující.

Děkuji také zakladatelům za projevenou důvěru a poskytnutí veškerých nutných informací ke zpracování této práce.

Nakonec na tomto místě chci poděkovat svému partnerovi, který mě po celou dobu náročného studia podporoval a motivoval. Bez jeho neúnavného optimismu a víry v mé schopnosti bych k cíli nedošla.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 NÁSTUPNICTVÍ	13
1.1 RODINNÝ PODNIK.....	13
1.2 PROCES PLÁNOVÁNÍ NÁSTUPNICTVÍ.....	15
1.2.1 Příprava plánu nástupnictví.....	16
1.2.2 Příprava implementace plánu nástupnictví.....	16
1.2.3 Samotné následnictví a generační výměna.....	16
1.2.4 Monitoring plánu.....	17
2 SVĚŘENSKÝ FOND	18
2.1 POHLED DO HISTORIE.....	18
2.2 SVĚŘENSKÝ FOND V ČESKÉ REPUBLICE.....	19
2.3 SUBJEKTY SVĚŘENSKÉHO FONDU.....	20
2.3.1 Zakladatel.....	21
2.3.2 Svěřenský správce.....	22
2.3.3 Obmyšlený.....	24
2.3.4 Osoby oprávněné k výkonu dohledu nad správou.....	25
2.4 VYTVOŘENÍ A VZNIK SVĚŘENSKÉHO FONDU.....	26
2.5 MOŽNOSTI SVĚŘENSKÉHO FONDU.....	29
2.5.1 Ochrana majetku.....	29
2.5.2 Dědictví, komplikované rodinné vztahy a řešení nástupnictví v podnikání.....	29
2.5.3 Centralizace majetku.....	30
2.5.4 Ochrana zranitelných osob.....	31
2.6 NEVÝHODY SVĚŘENSKÉHO FONDU.....	31
2.7 PODOBNÉ INSTITUTY.....	32
2.8 SESTAVENÍ ÚČETNÍ ZÁVĚRKY DLE IFRS.....	32
2.9 MAJETEK SVĚŘENSKÉHO FONDU.....	33
2.10 POJIŠTĚNÍ SVĚŘENSKÉHO FONDU.....	36
2.11 DOKUMENTY SVĚŘENSKÉHO FONDU.....	37
2.11.1 Statut.....	37
2.11.2 Memorandum přání.....	38
2.11.3 Smlouva o svěřenském fondu.....	39
2.12 ZÁPIS DO EVIDENCE SKUTEČNÝCH MAJITELŮ.....	39
2.13 ZÁNİK SVĚŘENSKÉHO FONDU.....	39
3 DAŇOVÁ SPECIFIKA SVĚŘENSKÉHO FONDU	41

3.1	DAŇ Z PŘÍJMŮ.....	42
3.1.1	Odměna svěřenského správce	42
3.1.2	Zdanění příjmů svěřenského fondu	43
3.1.3	Plnění obmyšleným ze svěřenského fondu	43
3.1.4	Osvobození přijatých podílů na zisku a dividend	45
3.1.5	Osvobození příjmů z prodeje akcií a obchodních podílů.....	46
3.1.6	Prohlášení o majetku	46
3.1.7	Veřejně prospěšný svěřenský fond.....	46
3.2	DAŇ Z PŘIDANÉ HODNOTY.....	47
3.3	DAŇ Z NEMOVITÝCH VĚCÍ	47
3.4	ZÁKON O REZERVÁCH PRO ZJIŠTĚNÍ ZÁKLADU DANĚ Z PŘÍJMŮ	47
3.5	DAŇOVÉ DOPADY U VYČLEŇOVANÉHO MAJETKU	48
4	SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI PRÁCE	50
II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	53
5	SVĚŘENSKÉ FONDY PRAKTICKY	54
5.1	VÝHODY SVĚŘENSKÉHO FONDU A POTENCIONÁLNÍ ÚZKÁ MÍSTA.....	54
5.2	PRAKTICKY KE VZNIKU SVĚŘENSKÉHO FONDU A JEHO FUNGOVÁNÍ.....	55
5.3	PRVNÍ PROJEKT NÁSTUPNICTVÍ A SVĚŘENSKÉHO FONDU	56
5.3.1	Výchozí situace	56
5.3.2	Nástupnický plán pro rodinnou společnost:	57
5.3.3	Navrhované řešení v oblasti svěřenského fondu:	59
5.4	DRUHÝ PROJEKT SVĚŘENSKÉHO FONDU	61
5.4.1	Výchozí situace	61
5.4.2	Navrhované řešení v oblasti svěřenského fondu:	62
6	SHRUTÍ PRAKTICKÉ ČÁSTI	64
	ZÁVĚR	66
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	67
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	71
	SEZNAM OBRÁZKŮ	72

ÚVOD

Tato diplomová práce se zaměřuje na koncept svěřenských fondů a jejich využití v ČR, zejména v kontextu nástupnictví v rodinných podnicích, s konkrétním důrazem na daňové aspekty těchto struktur. Svěřenské fondy představují unikátní nástroj pro řízení a předání majetku, který může být zvláště užitečný v situacích, kdy je potřeba zajistit hladký přechod vedení a vlastnictví podniku z jedné generace na další. Předání rodinného podniku další generaci je strategickou záležitostí, o které hovořil již Tomáš Baťa, který považoval nevychovu nástupců za poškozování firmy a řešení této otázky jako klíčové pro další existenci rodinného podnikání.

Svěřenské fondy jsou v České republice relativně novým instrumentem, ale jejich kořeny sahají až do středověké Anglie. V posledních letech se staly populárním nástrojem pro řízení majetku, zejména v kontextu rodinných podniků.

V první části práce je představen koncept svěřenských fondů, včetně jejich historie, právního rámce a základních principů fungování. Dále jsou zkoumány proces vzniku svěřenských fondů, jejich struktura, správa a využití. Svěřenecké fondy bývají často uváděny jako alternativa k dědickému řízení. Proto jsou zde popsány výhody a nevýhody těchto fondů. Zvláštní pozornost je věnována daňovým aspektům svěřenských fondů, včetně daně z příjmu, daně z přidané hodnoty a daně z nemovitých věcí.

Druhá část práce se zaměřuje na praktické aspekty svěřenských fondů v kontextu rodinných podniků. Jsou zde představeny různé strategie a postupy pro využití svěřenských fondů včetně případových studií a praktických příkladů. Zvláštní důraz je kladen na daňové strategie a plánování spojené se svěřenskými fondy.

Téma práce je důležité i s ohledem na společenskou situaci v České republice, kdy zakladatelé odcházejí do důchodů a řeší, jak se svými podniky naložit dál.

Nicméně, autorka se pokusí demonstrovat, že tento institut není vhodný jen pro ty nejmovitější.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Téma svěřenských fondů jako stále poměrně nového právního institutu je velice aktuální a pro mnoho osob stále neznámé. Mnozí o svěřenských fondech slyšeli jen v souvislosti s kauzami některých politiků nejen u nás, ale i ve světě. Což je škoda, protože z pohledu autorky této práce se jedná o velice užitečný a šikovný nástroj pro správu vlastního majetku, který odstraňuje například negativa dědického řízení a dobře poslouží i pro mezigenerační předání podniku.

Hlavním cílem práce je pro dané subjekty navrhnout projekt optimálního převedení majetku do svěřenského fondu a popsat související daňové dopady.

Vedlejším cílem práce bylo vytvoření přehledné právní rešerše tykající se svěřenských fondů a souvisejících daňových aspektů.

Teoretická část je zpracována na základě literární rešerše a analýzy právní úpravy svěřenských fondů v České republice. Tato část práce se věnuje teoretickému rámci svěřenských fondů, včetně jejich historie, právního rámce a základních principů fungování. Zvláštní pozornost je věnována zdanění svěřenských fondů, včetně daně z příjmu, daně z přidané hodnoty a daně z nemovitých věcí.

Praktická část se zaměřuje na dvě situace, kdy je vhodné využít svěřenský fond. Jednou z nich je zajištění budoucích příjmů pro zranitelnou osobu. Druhou situací je nástupnictví rodinného podniku. Je zde představena také strategie a postup nástupnictví. Důraz je také kladen na daňový dopad převodu majetku do svěřenského fondu a související plánování, respektive upozornění na úzká místa.

Byla použita metodika založená na kombinování teoretického výzkumu s praktickou aplikací. Teoretická část poskytuje nezbytný rámec a kontext pro pochopení svěřenských fondů a jejich možnou roli v rodinných podnicích, zatímco praktická část umožňuje aplikaci těchto teoretických konceptů na konkrétní situace a problémy.

V práci je čerpáno z odborné literatury, legislativy, důvodových zpráv a pokynů generálního finančního ředitelství.

Práce vychází z právního stavu k 21. dubnu 2023.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 NÁSTUPNICTVÍ

Rodinné podniky jsou velkým zdrojem zaměstnanosti v soukromém sektoru (MPO, 2019), lze předpokládat, že je tomu tak proto, že jejich rodinný charakter je lépe uzpůsoben k překonávání těžkých časů. Tato skupina podnikatelů je jedním z pilířů služeb na venkově, jistoty místní zaměstnanosti, nositelů tradičních a původních produktů. Zvláště v příhraničních oblastech jsou tyto podniky klíčové a je důležité jejich zachování, aby nedocházelo ještě k většímu odlidňování pohraničí a venkova.

Mnohé z těchto podniků však byly založeny v 90. letech 20. století a jejich zakladatelé se nyní blíží důchodovému věku. Zároveň však vyrůstá generace nástupců, kteří jsou připraveni a v tom lepším případě také ochotni rodinné podniky převzít. Někdy ale také nechtějí a o podnikání svých rodičů nebo prarodičů nejeví zájem. V obou případech si často podnikatelé neví rady s mezigeneračním předáním majetku a podniku. Tomuto nepomáhá ani skutečnost, že stále chybí rámcová úprava generační výměny v rodinných společnostech, ale lze očekávat, že se pro ni v právní úpravě České republiky v budoucnu najde prostor.

1.1 Rodinný podnik

Definice rodinného podniku se zatím v žádném právním předpise nevyskytuje, protože tato definice je poměrně složitá. Vláda České republiky ve svém nařízení (MPO, 2022) definovala rodinný podnik jako rodinnou obchodní korporaci, nebo rodinnou živnost, v níž více než polovina společníků je tvořena členy jedné rodiny – přímo i nepřímo – a tito vykonávají většinu hlasovacích práv a minimálně jeden člen je statutárním orgánem této fundace. Co je důležité, tak se za rodinnou obchodní korporaci také považuje obchodní korporace, kde většinu hlasovacích práv vykonává fundace (také nadace) ve prospěch jedné rodiny, nebo svěřenský správce svěřenského soukromého fondu za předpokladu, že alespoň jeden člen této rodiny je statutárním orgánem této fundace, anebo svěřenský správce svěřenského soukromého fondu.

Rodinným podnikem se také rozumí podnik, na kterém se svojí prací nebo majetkem podílejí alespoň dva členové jedné rodiny, z nichž alespoň jeden má živnostenské či jiné oprávnění k podnikání.

Typickým rodinným podnikem je rodičovský rodinný podnik. V tomto rodinném podniku je zastoupen rodič ve významném postavení a jeho potomci. Tento typ je obvykle reprezentován vztahem otec-syn. (Hesková, 2007).

Další příklad rodinného podniku představuje manželský rodinný podnik, který vlastní a provozuje manželský pár.

V příbuzenském rodinném podniku společně pracují sourozenci, jejich partneři, nebo další příbuzní. Toto podnikání může fungovat jako rodinné podnikání řízené fyzickou osobou, nebo jako obchodní společnost.

Všechny typy rodinného podniku se však nevyhnou problému nástupnictví. Tento pojem není v řádu České republiky ukotvený, ale můžeme jej charakterizovat jako předání rodinného podniku z jedné generace na druhou v rámci jedné rodiny (Koráb, Hanzelková a Mihalisko, 2008).

Pro nástupnickou generaci byly důležité zejména tyto faktory (Petrů, 2018, s. 85):

- Od malička vyrůstali v podnikatelském prostředí, kde firma byla pro ně jako další sourozenec, a podnikání bylo považováno za samozřejmé.
- Získání respektu zaměstnanců nebylo snadné, jelikož byli známi spolupracovníky jejich rodičů již od dětství. Museli si jej získat tvrdou prací a úsilím, protože jejich rozhodnutí byla pozorně sledována.
- Oceňují důvěru, kterou jim rodiče projevili, když je nechali učit se na vlastních chybách a převzít zodpovědnost za podnik.
- Až po nějaké době ve vrcholové funkci si uvědomili hodnoty, které rodiče vybudovali.
- Převzetí rodinného podniku nebrali jako povinnost, ale jako příležitost.
- Pokud jsou v podniku zaměstnání sourozenci, dohodli si svoje pozice a vzájemně si nekonkurují. Každý zodpovídá za svůj úsek a konflikty mezi sebou řeší sami.
- Věk není rozhodující, i když může hrát roli v reakci tradičních obchodních partnerů, kteří byli zvyklí jednat se zakladatelem.
- Nastupující generace vyžadovala systematický procesní přístup a vítala, když byla nástupnická strategie řádně naplánována a dodržovány termíny jednotlivých fází předávání.

- Někteří nástupníci prošli "hozením do vody" a převzetím zodpovědnosti za malý úsek s dohledem první generace. Uznali, že reálné řízení celého podniku, včetně financí, je zcela jinou výzvou.

1.2 Proces plánování nástupnictví

Při plánování procesu nástupnictví je třeba podle společnosti Deloitte (2014) vyřešit z pohledu zakladatele následující:

- Osobní vize a cíle z hlediska předání vlastnictví a vedení společnosti a jejich seznámení s rodinou.
- Zvolit nástupce, kteří budou vhodní a budou mít dostatečné zkušenosti.
- Představa o hodnotě společnosti a její ocenění.
- Nastavit pravidla budoucího vedení a vlastnictví společnosti.
- Budoucí daňové zatížení nástupnictví.
- Způsob řešení nenadálých životních událostí.
- Potřebný objem finančních prostředků.
- Odchod z vedoucí funkce.
- Svěřenský fond vs. rodinná nadace.

Při tvorbě strategického plánu nástupnictví je potřeba také brát v potaz potencionální konflikty mezi rodinou a podnikatelskou strategií. Proto je nezbytné se otázky vztahů v rodině a jejím propojením do rodinného byznysu věnovat detailně, protože potřeby rodinných příslušníků nemusí být vždy v souladu s cíli podniku. Také může dojít ke konfliktům mezi rodinnými příslušníky a managementem firmy – zaměstnanci – tedy těch, kteří nejsou členy rodiny. Rodinní příslušníci většinou nemají dostatečnou kvalifikaci a zkušenosti, jako dlouholetí zaměstnanci na klíčových pozicích a vlastník-zakladatel to musí brát v potaz. Obě oblasti, tedy jak rodina tak zaměstnanci, se musí řešit stejně důkladně, protože jenom díky transparentní komunikaci a jasně danému plánu lze všem těmto konfliktům předejít. Mezi další klíčové oblasti kromě komunikace patří profesionální přístup, který je úzce provázán právě se strategickým plánem a kontrolou. Kontrola je velice důležitým prvkem pro zachování kontinuity podniku, je nezbytné nastavit

již od začátku procesy kontroly nejen v oblasti financování, ale i provozu, aby byl zachován chod společnosti. Je vhodné využít služeb auditora. (Petrů, 2018, s. 30).

Správný strategický plán nástupnictví je takový, který řeší nejen přenos vlastnictví a dědickou část, ale i plán následného vytváření a udržování hodnoty společnosti. Naděžda Petrů (2018, s. 45) označuje nástupnictví za dlouhodobý proces plánování a řízení, který zahrnuje různorodé faktory, které zahrnují rodinnou i byznysovou část až po konečné převedení majetkových podílů. Je nutné zmínit, že v České republice je problematika nástupnictví nová – první soukromé podnikání bylo zakládáno až po roce 1990, takže chybí dostatek zkušeností s předáváním rodinného podnikání.

1.2.1 Příprava plánu nástupnictví

Podle společnosti Deloitte (2014) je cílem této fáze úzká spolupráce s manažery a vlastníky, aby pochopili celkovou obchodní strategii společnosti a propojili ji s požadavky zakladatele. V úvahu je třeba vzít také rodinnou strukturu a vztahy.

Hlavními výstupy této fáze jsou identifikace klíčových pozic a rolí, definice kritérií a ukazatelů ("profil nástupnictví") pro posouzení potenciálu, dovedností, zkušeností a znalostí příštího vedoucího pracovníka a vypracování strategie. Na tomto by se mělo začít pracovat zhruba 10 let před plánovaným předáním podniku.

1.2.2 Příprava implementace plánu nástupnictví

Cílem této fáze je ověřit, identifikovat a vyhodnotit zdroje nástupnictví a vypracovat akční plán řízení a rozvoje vybraných nástupců na klíčové pozice ve společnosti. Jde o horizont až 5 let.

Hlavními výstupy této fáze jsou seznam potenciálních nástupců na klíčové pozice ve společnosti a plán rozvoje, který má nástupce průběžně připravovat na jejich budoucí roli ve společnosti.

1.2.3 Samotné následnictví a generační výměna

Tato skutečnost nastává pouze v rodinném podniku, kdy dojde k obměně mezi zakladatelem a následníkem. Ne vždy ale musí dojít k výlučnému předání v rámci rodiny. Toto předání trvá v rozmezí několika měsíců až jednoho roku. Výstupem může být i prodej podniku.

1.2.4 Monitoring plánu

Účelem této fáze je měřit a přizpůsobovat rozvojové aktivity potřebám a kompetencím jednotlivců a sledovat dlouhodobou účinnost programu nástupnictví.

Hlavním výstupem této fáze je příprava a využívání cílených strategií růstu založených na zkušenostech a kompetencích jednotlivých nástupců a jejich průběžné přizpůsobování měnícím se požadavkům trhu (Petrů, 2018, s. 45-52).

Možnosti předání rodinného podnikání a majetku jsou vymezeny těmito základními variantami:

- darování;
- závěť;
- dědictví;
- Trust – v České republice svěřenský fond, upraveno novým občanským zákoníkem – v ustanovení § 1448 – 1474 NOZ.

2 SVĚŘENSKÝ FOND

2.1 Pohled do historie

Svěřenský fond (SF) jako takový vznikl v Anglii. Je tam znám pod označením trust a odtud se rozšířil do dalších zemí, zejména kolonií v Americe, Kanadě, Austrálii a na Nový Zéland (Gillen, Waters, Smith, 2012, s. 1409).

Podle právního historika Frederica W. Maitlanda je trust největším darem anglického práva pro právní vědu. Podle něj také samotný koncept trustu patří mezi nejvýznamnější prvky a základní techniky, s jejichž pomocí angličtí právníci analyzují svět a současná podoba trustu je neoddělitelnou součástí anglických dějin (Maitland, Chaytor, Whittaker, 2011). Z tohoto vyplývá důležité postavení trustu ve zvykovém právu.

Trust umožňuje, aby více než jedna osoba měla v rukou práva na stejný majetek současně, což od začátku byl hlavní rozdíl oproti římskoprávnímu systému, kde s majetkem může nakládat jen jeden vlastník (Hudson, 2017, s 31).

Předchůdcem trustu je středověký Use (užívat). Tento koncept byl velmi rozšířen během křižáckých výprav, kdy křižáci svěřovali svůj majetek svým přátelům, aby jej chránili a opečovávali ve prospěch svých manželek a dětí v případě nenadálých událostí. V případě smrti křižáka majetek připadl dětem až po dovršení 21 let, do té doby s ním nakládal původně určený přítel, tedy správce, pouze ve prospěch dětí, beneficentů (Svejkovský/Marek a kol., 2015, s. 263).

Významným milníkem v historii trustu byla Haagská úmluva o rozhodném právu ve vztahu k trustům a jejich rozpoznání. Úmluva byla podepsána 1. 7. 1985 a ratifikována od 1. 1. 1992 dopsud dvanácti státy.

Podle definice v Úmluvě má svěřenský fond tyto vlastnosti:

- Majetek trustu tvoří samostatný fond a není součástí majetku správce.
- Vlastnické právo k majetku trustu náleží správci nebo jiné osobě jednající jménem správce.
- Správce má právo a povinnost nakládat s majetkem trustu a spravovat jej v souladu s pravidly trustu a zákony a je za něj odpovědný, že si zřizovatel (také zakladatel trustu) ponechává určitá práva a že zřizovatel může být za určitých

okolností sám správcem, je v souladu s existencí svěřenského fondu (Svejkovský/Marek a kol., 2015, s. 376).

Kanadská provincie Quebec, která díky francouzským kolonistům používá kontinentální právo (ačkoliv je zemí Commonwealthu), integrovala první úpravu anglosaského trustu do svého zákona již v roce 1879 a dnešní Civil Code of Quebec (CCQ) s úpravou trustů byl platný od 1. ledna 1994. Toto začlenění některých institutů z common law, včetně trustu, inspirovalo Českou republiku ke znovuzavedení svěřenských fondů do svého občanského zákoníku. Quebec vyřešil rozporuplnosti ohledně vlastnictví netradičním způsobem tím, že CCQ uvádí, že majetek nemusí mít vlastníka (Svejkovský/Marek a kol., 2015, s. 261).

2.2 Svěřenský fond v České republice

Institut svěřenského fondu v rámci právní úpravy známe od roku 2014, kdy začaly vznikat první svěřenské fondy, respektive se svěřenský fond propsal do zákonné úpravy po novele nového občanského zákoníku (NOZ).

Svěřenský fond je institut cizí správy majetku, konkrétně se jedná o soubor vyčleněného majetku z majetku zakladatele, kdy vlastnická práva k tomuto majetku vykonává svěřenský správce. Svěřenský fond je určen k zakladatelem stanovenému účelu. Jedná se o institut soukromého práva a právní úprava svěřenských fondů byla do českého právního řádu převzata z občanského zákoníku kanadského Québecu (Svejkovský/Marek a kol., 2015).

Problematiku svěřenských fondů přímo upravuje §1400–1447 NOZ (Správa cizího majetku) a §1448–1474 NOZ (Svěřenský fond).

Další navazující základní zákonná vymezení svěřenského fondu:

- Zákon o evidenci skutečných majitelů č. 37/2021 Sb. (ZESM), neboť řeší, kdo je za jakých okolností skutečným majitelem SF, respektive majetku ve SF vyčleněném.
- AML legislativa – zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu – je nezbytné se s ním seznámit během zakládání a správy SF.
- Zákon o investičních společnostech a investičních fondech č. 240/2013 Sb. (ZISIF), jelikož svěřenský fond může být založen i jako investiční fond.
- Zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb., neboť SF je účetní jednotkou.

- Zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb. (ZDP), jelikož SF je poplatníkem daně z příjmů právnických osob.
- Zákon o dani z přidané hodnoty č. 235/2004 Sb. (ZDPH), jelikož se na SF v rámci ZDPH hledí jako na právnickou osobu.
- Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, především §73 – jelikož řeší rozhodné právo pro SF (dopad Haagské úmluvy).

Podstatou svěrenského fondu je vyčlenění určité části majetku zakladatelem pro nějaký účel. Tato část majetku představuje oddělené a nezávislé vlastnictví – majetek není již vlastnictvím zakladatele, ani svěrenského správce, ani osoby, které má být z fondu plněno (obmyšlenému).

Součástí fondu ale mohou být také závazky a dluhy převzaté i vzniklé během činnosti svěrenského fondu, které jsou v souladu s účelem a statutem fondu a které za fond uzavírá svěrenský správce (PKF Apogeo Group, SE, 2022, s. 54).

2.3 Subjekty svěrenského fondu

Existují tři typy právních subjektů, které je potřeba mít na paměti při vytváření svěrenského fondu:

- Zakladatel.
- Svěrenský správce.
- Obmyšlený.
- Případně osoby oprávněné k výkonu dohledu nad správou svěrenského fondu (Vondráček, 2018, s. 95).

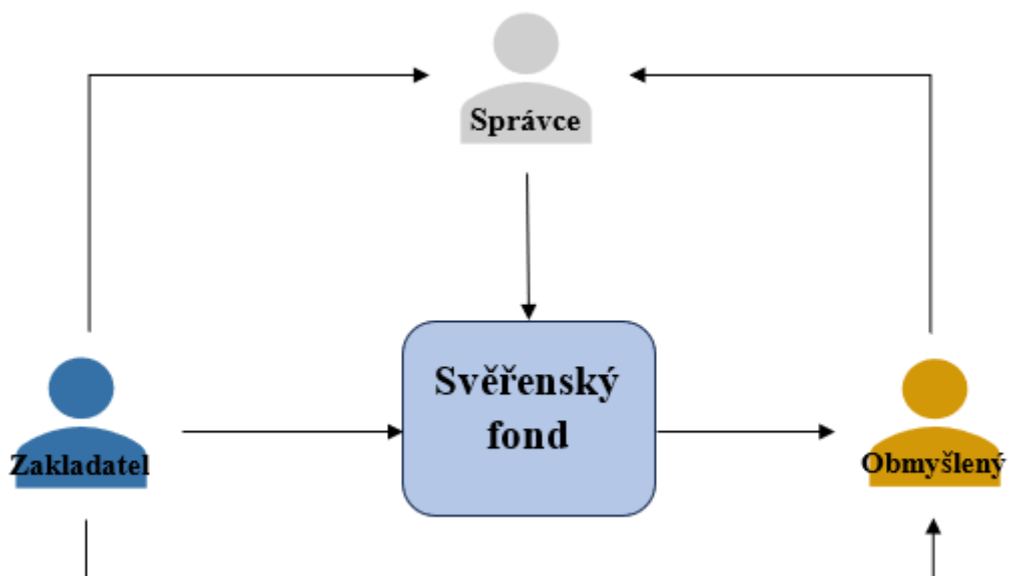
2.3.1 Zakladatel

Zakladatel je osoba, která na samém počátku vyčlenila část svého majetku do svěřenského fondu, jmenovala správce, určila a jmenovala obmyšlené, respektive pravidla pro určení obmyšlených a určila podmínky pro plnění obmyšleným. Zakladatel také vybírá svěřenského správce a dohlíží nad jeho správou. Zakladatelem se myslí každá svéprávná osoba, která má právní osobnost ve smyslu § 15 NOZ.

Zakladatelem může být jak fyzická, tak právnická osoba, stejně tak může být i zakladatelů více (Josková a Pěsna, 2017, s. 115).

Zakladatel má také jednu velmi důležitou funkci, a to vydání statutu, který má zákonem stanovenou formu – notářský zápis. Zakladatel je při formulaci konkrétních pravidel ve statutu na své vůli prakticky neomezen (Josková a Pěsna, 2017, s. 117).

Zakladatel je také oprávněn zasahovat do výkonu funkce svěřenského správce, ale pouze tak, že správce jmenuje, případně jej odvolá podle § 1455 NOZ. Pro jmenování i odvolání není potřeba nějakého konkrétního právního důvodu, jedná se o jednostranný právní akt (Svejkovský/Kovář a kol., 2018, s. 29).

Obrázek 1 grafické znázornění vztahů mezi subjekty SF
(vlastní zpracování)

Zakladatel také určuje účel svěřenského fondu a vybírá nejen prvního správce, ale určuje také pravidla pro nástup dalších správců do budoucna, kdy už sám zakladatel nemusí být naživu. Kromě vyčlenění majetku také stanovuje pravidla spravování a hospodaření s majetkem (PKF Apogeo Group, SE, 2022, s. 24).

Zakladatel má kromě práva jmenovat a odvolávat svěřenského správce a jmenovat obmyšlené, také právo dohledu – dle § 1463 odst. 1 NOZ se jedná nejen o právo, ale i povinnost zakladatele.

Stojí za zmínku, že podle § 1468 NOZ pokud nějaká osoba zvýší majetek svěřenského fondu za jeho trvání, tak není jeho zakladatelem, ale pouze vkladatelem - jedná se o prosté vyčlenění majetku třetí osobou a v porovnání s jinými zeměmi se jedná o velkou výhodu (Hrušková a Turnbull, 2021, s. 19).

Svěrenský fond může být dle společnosti PKF Apogeo Group, SE (2022) holdingem, ale povinnost konsolidace se na něj nevztahuje. Což může být pro některé zakladatele chápáno jako výhoda.

2.3.2 Svěřenský správce

Svěrenský správce je velice důležitou osobou, neboť je to právě svěřenský správce, kdo má vlastnická práva k majetku ve svěřenském fondu a tato práva vykonává vlastním jménem na účet fondu v zájmu beneficenta dle § 1448.

Pravidla pro toto nakládání s majetkem určuje zakladatel při zakládání samotného svěřenského fondu ve statutu fondu (PKF Apogeo Group, SE, 2022, s. 26).

Svěrenský správce může být jakákoliv svéprávná fyzická osoba a právnická jen tehdy, pokud ji tuto možnost umožní zákon, konkrétně § 1453 NOZ. V současné chvíli je to možné jen pro investiční společnosti, které se stanou svěřenským správcem jak pro běžný, tak investiční svěřenský fond. V tomto konkrétním případě se jedná o osobu licencovanou Českou národní bankou a jako taková musí splňovat velmi přísná kritéria na kapitál a po celou dobu je pod dozorem České národní banky (Josková a Pěsna, 2017, s. 115-116).

Správa cizího majetku může být prostá, nebo plná dle § 1405-1410 NOZ.

Prostou správou je situace, kdy správce vykonává vše, co je nutné k zachování majetku a nelze měnit podstatu ani účel tohoto majetku. Jedinou výjimkou je spravování peněz, případně hrozící škoda či nenadála ztráta (Svejkovský/Marek a kol., 2015, s. 97).

Plnou správou se myslí situace, která zakládá správci širší oprávnění. Správce podle § 1410 NOZ může vykonávat cokoli je nutné a užitečné, omezen je v tomto správce pouze statutem, víc zákon neříká. Vykonává správu cizího majetku při naprosté odpovědnosti za plnění povinnosti s péčí řádného hospodáře, proto je velmi důležité dbát i na odbornost svěřenského správce.

Podle § 1448, § 1455 odst. 1 NOZ svěřenského správce při vzniku svěřenského fondu jmenuje zakladatel, v případě že by se žádná vhodná osoba nenašla a neakceptovala jmenování svěřenským správcem, tak svěřenského správce jmenuje soud. Dalšího svěřenského správce může jmenovat nejen zakladatel, ale také stávající správce, nebo i obmyšlený. Vše podle podmínek statutu svěřenského fondu (Josková a Pěsna, 2017, s. 117).

Podle § 1456 NOZ se zapisuje do veřejných seznamů jako vlastník.

Pokud je správcem zároveň zakladatel nebo obmyšlený, tak podle § 1454 NOZ musí být další nezávislý svěřenský správce a tito správci musí jednat společně. Pokud je správců více, stále platí podmínka alespoň jedné nezávislé osoby a způsob jednání správců by také měl vyplývat ze statutu fondu. Nezávislý správce také musí být jiná osoba, než je obmyšlený (Svejkovský/Kovář a kol., 2018, s. 31).

Povinnosti svěřenského správce kromě vypořádání vztahů s beneficienty jsou podle Lucie Joskové a Lukáše Pěсны (2016, s. 51):

- Vést spolehlivé záznamy o spravovaném majetku a doručit jeho inventář (soupis majetku a dluhů).
- Předkládat konečné vyúčtování beneficienům včetně dokladů (zejména účetní knihy).
- Beneficienům poskytovat konkrétní a detailní informace, včetně informací o možném konfliktu zájmu.

Konečné vyúčtování a detailní informování beneficienů se doporučuje minimálně jednou ročně.

Mathew Roper (2017) ve svém článku upozorňuje na soudní spor v Anglii, který byl vedený proti jednomu ze svěřenských správců, který zanedbal svou povinnost o předložení vyúčtování a informování beneficentů. V tomto soudním sporu se informační povinnosti domáhali náhradní obmyšlení, ale stojí za zmínku, že soud zhodnotil, že sice mají nárok na vyúčtování, ale nemusí být tak podrobné, hlavně ve smyslu vyplácení plnění primárním obmyšleným. Soud také stanovil, že jelikož se správce dopustil pochybení vůči spravovanému trustu, nemůže pokutu na sebe uvalenou zahrnout do nákladů spojených se správou trustu.

Správce má právo na odměnu dle § 1402 NOZ podle povahy jeho služeb.

K zániku funkce správce může dojít odstoupením, odvoláním, omezením svéprávnosti, osvědčení úpadku správce, anebo smrtí/zánikem svěřenského správce. Zánik funkce svěřenského správce neznamena zánik svěřenského fondu (Josková a Pěsna, 2017, s. 119).

2.3.3 Obmyšlený

Obmyšlenému při splnění podmínek vznikne právo na plnění ze svěřenského fondu. Obmyšlenému je dle § 1457 odst. 4 NOZ možné přiznat dva základní druhy plnění:

- právo na plody a užitky z fondu, nebo
- právo na majetek z fondu, respektive podíly na nich dle § 1457 odst. 3 NOZ

Obmyšlenému je v souladu a v podobě shodné se statutem dle § 1452 odst. 2 NOZ plněno:

- z majetku fondu, anebo
- ze zisku fondu.

Přesná podoba plnění není v zákoně nijak definována, klíčový tedy zůstává pouze statut.

Obmyšleným může být jedna osoba, ale také okruh obmyšlených. Existence obmyšleného ale není podle § 1449 nutná – konkrétně se jedná o svěřenský fond založený na památku určité osoby, nebo svěřenský fond zřízený za účelem zajištění klidného dožití oblíbeného zvířete zakladatele. Je možné také určit náhradního obmyšleného.

Za situace soukromého svěřenského fondu se osoba stává obmyšleným dnem zápisu do evidence svěřenských fondů (Josková a Pěsna, 2017, s. 126).

Podle § 1464 může zakladatel určit obmyšleného, který se dokonce doposud nenarodil, nebo v případě právnické osoby ještě nevznikl. Nicméně v době plnění ze svěřenského fondu musí již být osobou s právní působností podle § 15 NOZ (Svejkovský/Kovář a kol., 2018, s. 33).

Beneficienti mají také právo na kontrolu účetnictví a dohled nad správou svěřenského fondu. Toto komunikují se svěřenským správcem a na tomto svém právu nejsou beneficianti nijak omezeni. Audit účetní závěrky lze doporučit i těm účetním jednotkám, které nemají povinnost podle zákona o účetnictví mít řádnou či mimořádnou účetní závěrku ověřenou auditorem – protože jen tak budou mít beneficianti jistotu, že účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz skutečnosti (Svejkovský/Marek a kol., 2015, s. 200).

2.3.4 Osoby oprávněné k výkonu dohledu nad správou

Osobami oprávněnými k výkonu dohledu nad správou svěřenského fondu se myslí rada protektorů (Vondráček, 2018).

Dohledem nad správou se myslí kontrola činnosti svěřenského správce, zda se drží pokynů a přání zakladatele a zda jeho jednání je v souladu s prospěchem obmyšlených dle § 1413.

Dále se kontroluje i dodržování zákona, proto může být dohled nejen interní (osoby zainteresované ve SF), tak i vnější prostřednictvím soudu, jako nezávislého orgánu veřejné moci. Soud je ale činný jen v případě návrhu ze strany zakladatele, obmyšleného, dalšího správce, věřitele (Josková a Pěsna, 2017, s. 146). NOZ ovšem nepředpokládá veřejnoprávní dohled nad svěřenským fondem, ale pouze dozorovou působnost – ta se může týkat finančních úřadů, Ministerstva financí apod. v rámci jejich působnosti.

Kontroluje se také zda správce předkládá správné a úplně účetnictví, výkazy a daně, zda jsou výdaje fondu oprávněné. Svěřenský správce má k dohlížitelům širokou informační povinnost a bez zbytečného odkladu jim požadované informace dodat (PKF Apogeo Group, SE, 2022, s. 36).

Osobami interními dále mohou být kromě rady protektorů také investiční a rodinná rada, další podrobnosti o osobě vykonávající dohled zákon nestanovuje.

2.4 Vytvoření a vznik svěřenského fondu

Svěřenské fondy bývají většinou založené k soukromým účelům ochrany majetku a řešení nástupnictví na další generace. Svěřenský fond zřízený k soukromému účelu lze podle § 1449 odst. 1 NOZ zřídit také za účelem investování pro dosažení zisku. Další možnostmi jsou veřejně prospěšný účel a fond založený za účelem ochrany památky zesnulé osoby dle § 1449 odst. 2 NOZ, pod tímto účelem lze také zaopatřit zajištění klidného dožití oblíbeného zvířete zakladatele.

O **vytvoření svěřenského fondu** se dočteme konkrétně v § 1448 NOZ – svěřenský fond se vytváří vyčleněním zakladatelova majetku do svěřenského fondu a nakládání s takto vyčleněným majetkem je předáno svěřenskému správci. Vznikem fondu vzniká oddělené a nezávislé vlastnictví tohoto vyčleněného majetku. Samotný SF vzniká svěřením majetku správci k určitému účelu.

Svěřenský fond vzniká:

- Dle § 1451 NOZ **smlouvou za života zakladatele** (*inter vivos* - kdy svěřenský fond vznikne ode dne kdy správce přijme pověření ke správě. V případě, kdy je správců více, tak stačí když pověření přijme alespoň jeden z nich.

Samotnou smlouvu o vyčlenění majetku uzavírá vlastník – tedy zakladatel svěřenského fondu – se správcem.

Akceptace smlouvy ze strany svěřenského správce znamená účinnost vzniku svěřenského fondu (Svejkovský/Marek a kol., 2015, s. 393).

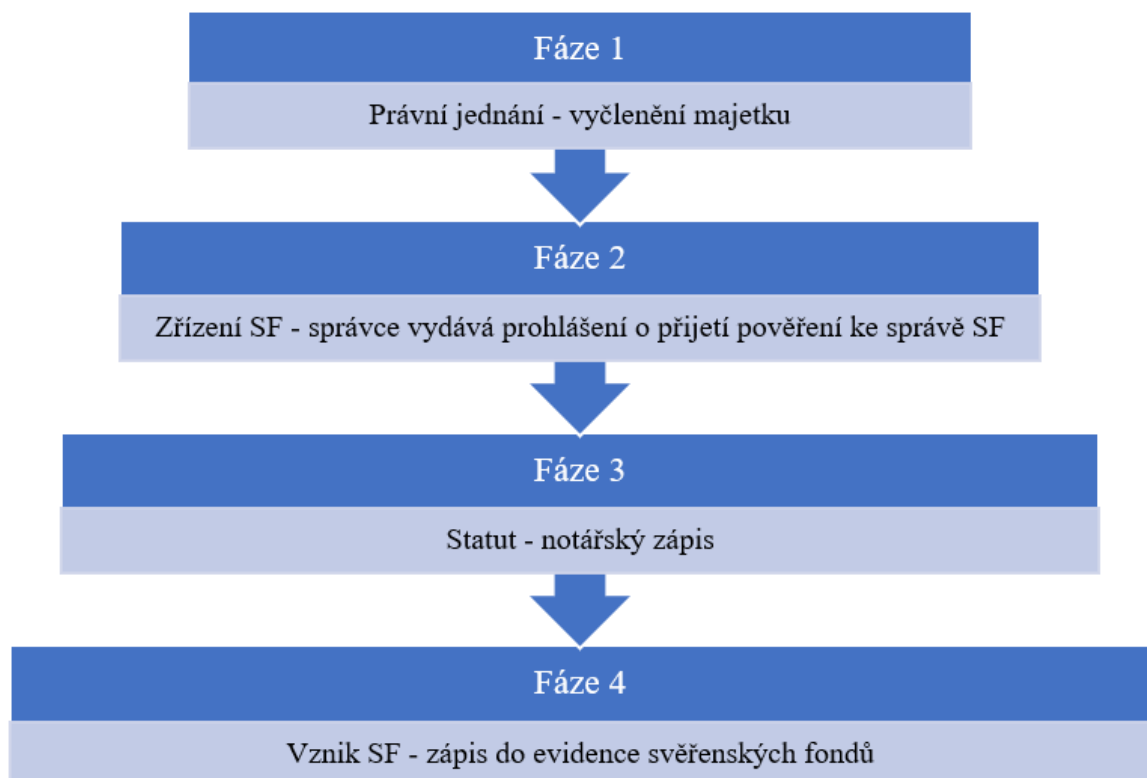
- **Nebo** také dle § 1451 NOZ **pořízením pro případ smrti** (*mortis causa* – pro případ smrti). Podle § 311 NOZ vzniká podobně jako nadace.

Pokud chce zakladatel svěřenský fond zakládat pořízením pro případ smrti – závětí, dědickou smlouvou, dovětkem – tak svěřenský fond vzniká okamžikem úmrtí zakladatele a až následně přebírá svěřenský správce povinnost vyčleněný majetek spravovat (nevzniká až zápisem do evidence, ale do evidence musí být zapsán poté).

Do roku 2018 nebyla v České republice evidence svěrenských fondů, což působilo problémy například s finančními úřady a bankami. Bylo napraveno až s novelizací po 1.1.2018 s registrem svěrenských fondů. V současné době je v České republice kolem 3600 svěrenských fondů. Během pandemie došlo k velkému nárůstu počtu svěrenských fondů u nás, zhruba o 40 %. Vyplývá to z dat evidence svěrenských fondů (České noviny, 2022).

Svěrenský fond vzniká **bez právní subjektivity** (osobnosti) - to znamená situaci, kdy svěrenský fond není způsobilý vystupovat v právním jednání, nemůže činit právní úkony, vystupovat v řízení před soudem apod. - oproti jiným právnickým osobám: například u obchodních společností vzniká právní subjektivita okamžikem zápisu do obchodního rejstříku (Janků M. a kol., 2022).

Svěrenský fond vzniká až notářským zápisem do registru svěrenských fondů. Před tímto úkonem je také potřeba vydat statut, který má podle § 1452 odst. 3 NOZ formu veřejné listiny. Návrh na zápis zřízeného svěrenského fondu do evidence svěrenských fondů podává svěrenský správce podle § 65b VeřRej. a vykonává notář (Svejkovský/Kovář a kol., 2018, s. 21).

Obrázek 2 grafické znázornění fáze vzniku SF
(vlastní zpracování podle Svejkovský/Kovář a kol., 2018)

Jak již bylo zmíněno, **zakladatel zakládá svěřenský fond za určitým účelem:**

- **Soukromý účel** dle § 1449 odst. 2 NOZ nám říká, že takový fond slouží k prospěchu určité osoby či na její památku. Takový fond je možné založit i za účelem investování za účelem dosažení zisku k rozdělení mezi obmyšlené či jiné osoby (zaměstnance, společníky).

U soukromého SF je nutné upozornit na obecnou úpravu správy cizího majetku - § 1433 NOZ **Obezřetné investice** - kdy je řečeno že svěřenský správce musí dodržovat určitá pravidla ohledně právě investování – zvážit vhodnost investice, diverzifikovat portfolio investic, pevný příjem i pohyblivé výnosy, zohlednit makroekonomickou situaci. Další pravidlo zcela konkrétně nařizuje snížit riziko tak, že správce nemůže investovat více než 5 % investičních nástrojů jedné osoby, leda že to statut umožní jinak. Opak je potřeba upravit ve statutu, tedy opravit oprávnění, aby mohl svěřenský správce investovat více. Specifické je ukládání spravovaných peněžních prostředků na účet banky – podle české právní úpravy musí být peněžní prostředky opravdu v likvidní formě, maximálně s dobou výplaty 30 dnů, toto je rozdíl oproti québecké předlohy trustu (Josková a Pěsna, 2017, s. 86).

- **Veřejně prospěšný účel** dle § 1449 odst. 3 NOZ nesmí být podnikání, dosahování zisku ani provozování závodu. Veřejně prospěšným účelem se myslí například. kulturní, vzdělávací, vědecké či náboženské účely.

Svěřenský fond ale není jediným instrumentem, díky kterému můžeme plnit veřejně prospěšné cíle. Další možností jsou soukromé rodinné nadace, rodinné fundace (Lavický P. a kol, 2021).

Účel by měl dostatečně obsahově obsáhnout, co zřízením svěřenského fondu zakladatel sleduje (PKF Apogeo Group, SE, 2022, s. 35).

2.5 Možnosti svěrenského fondu

Mezi nejčastější využití svěrenských fondů dle společnosti Svěrenská správa (2015) patří:

- Ochrana majetku.
- Ochrana zájmů a dosažení cílů.
- Rizika v dědickém řízení a řešení komplikovaných rodinných vztahů.
- Řešení nástupnictví v podnikání – zachování „rodinného stříbra“.
- Centralizace majetku a jeho správy.
- Ochrana zranitelných osob
- K udržení památky, dobročinnost – veřejně prospěšný účel SF.

2.5.1 Ochrana majetku

Podle společnosti PKF Apogeo Group, SE (2022) patří mezi nejčastější využití právě právní ochrana majetku hlavně před vnějšími vlivy, například ze strany věřitelů. Majetek vyčleněný do fondu totiž nemá vlastníka, a proto je i mezigeneračně chráněn před nežádoucími vlivy. Svejkovský, Kovář a kol. (2018) ovšem upozorňují, že nelze situace, kdy by se jednalo o čistě účelové vyčlenění majetku do svěrenského fondu v době, kdy už zakladatel problém s věřiteli má a věřitel by v takovém případě mohl právní jednání – myšleno vyčlenění majetku do svěrenského fondu – napadnout, pro tzv. relativní neúčinnost (§ 589 až § 599 NOZ). V takové situaci by soud svěrenský fond zrušil. Svěrenský fond dále slouží k ochraně majetku před případnými budoucími nároky z manželských vyrovnání a také před špatnými rozhodnutími budoucích potomků.

Ochrana majetku má velký význam hlavně pro fyzické osoby, které jsou jednatelé, nebo v představenstvech společností. Tyto osoby ale nechtějí z pozice výkonu statutárního orgánu ve společnosti ohrozit svůj majetek určený pro rodinu. V takové situaci slouží svěrenský fond k eliminaci podnikatelského rizika, aby byly zajištěny vybrané osoby (PKF Apogeo Group, SE, 2022, s. 67).

2.5.2 Dědictví, komplikované rodinné vztahy a řešení nástupnictví v podnikání

Svěrenský fond je také vhodný pro eliminaci rizik možných v dědickém řízení, aby se zabránilo vleklému dědickému řízení, které nenávratně poškodí vztahy mezi dědici. Tento postup volí ti zakladatelé, kterým také záleží na zachování celistvosti

rodinného majetku. Zakladatel již za života včlení majetek do SF a určuje, jak s ním bude svěřenský správce nakládat ve prospěch obmyšlených. Zakladatel určuje obmyšlené, formu, výši a dokonce i dobu kdy dojde k plnění. Je možné také „přeskočit generaci“ a určit za obmyšlené až vnoučata. Dědické řízení takto variabilní není a tohle neumožňuje. Dědické řízení by také mohlo ohrozit zakladatelovo podnikání, proto je pro zakladatele výhodné, aby již za života rozhodl, co se s podnikáním, podílem v obchodní společnosti, má dít, kdo jej bude jakým způsobem spravovat a řídit ve prospěch obmyšlených (Josková a Pěsna, 2017, s. 112).

Z těchto důvodu jsou svěřenské fondy vhodné pro mezigenerační předání majetku a zachování „rodinného stříbra.“

Podle Asociace pro podporu a rozvoj svěřenských fondů, z. s. (2015) nemá více jak 70 % českých rodinných firem nástupnický plán a většina z těchto firem nepřežije předání další generaci a způsobí závažný rodinný konflikt. Součástí řešení bývá právě svěřenský fond, protože představuje jeden z nejlepších způsobů, jak oddělit kontrolu a vlastnictví. Nicméně svěřenský fond samotný nestačí a je potřeba připravit další dohody a právní dokumenty. V kapitole 1 této práce bylo uvedeno, že plán nástupnictví je potřeba naplánovat na několik let dopředu, aby došlo k hladkému přechodu mezi generacemi, na jejímž konci jsou kvalifikovaní svěřenští správci plnící vůli zakladatele při zachování rodinného **podniku jako celku** pro další generace. Pokud je totiž ve svěřenském fondu spravován podnik, jsou správci povinni dodržovat pravidla o tom, který člen rodiny může, na jaké pozici v podniku pracovat a za jakou odměnu. Nezřídka jsou ale také do dalších klíčových pozic obsazováni manažeři mimo rodinu podle zásluh (Deloitte, 2014).

2.5.3 Centralizace majetku

Podle společnosti PKF Apogeo Group, SE (2022) jsou svěřenské fondy výhodné i pro centralizaci majetku – zjednodušení a zefektivnění ekonomické a právní správy majetku a centralizace kontroly a administrativy. Dává to smysl zvláště u širšího portfolia majetku a hlavně u zahraničních aktiv. Svěřenský správce má o takovém majetku přehled v jednom centralizovaném svěřenském fondu a obmyšlení jsou s těmito aktivy seznámeni, mají o nich detailní přehled. Jedná se tedy o poměrně silnou ochranu v případě nenadálých situací.

2.5.4 Ochrana zranitelných osob

Eva Hrušková a James Turnbull (2021) považují svěřenský fond na ochranu zranitelných osob za zvláštní druh svěřenského fondu, který kombinuje dva hlavní účely vzniku svěřenského fondu – a to ochranu majetku a řešení dědických záležitostí. Konkrétně se jedná o svěřenské fondy na podporu a zachování životního standardu handicapovaných či jinak zranitelných dětí. Tyto děti z povahy svého handicapu se nemohou o majetek starat samy a pro rodiče je důležité, aby i po jejich odchodu bylo o děti postaráno. Svěřenský fond umožňuje vyčlenit majetek, který těmto dětem bude v budoucnu sloužit a spravovat jej bude v jejich prospěch jeden nebo více svěřenských správců. Opatrovník často nebývá zcela nejvhodnější osobou, která by se měla starat o finanční majetek rodiny. Tyto svěřenské fondy zavádějí plány péče a podpory, které budou fungovat do budoucna a přinášejí tak rodičům handicapovaných dětí klid.

2.6 Nevýhody svěřenského fondu

Mezi největší nevýhody lze rozhodně zařadit nejasnou právní regulaci v budoucnu. Tím, že se jedná o nový právní institut převzatý z common law v Kanadě, tak ještě stále některé právní výkladové otázky nebyly zcela zodpovězeny. Za příklad lze uvést, zda je vůbec možné zřídit svěřenský fond pořízením pro případ smrti bez zohlednění nepominutelných dědiců. Nejasné jsou také změny statutu jinou formou než soudní. Zatím k tomu u nás nepadlo definitivní rozhodnutí, předpokládá se v budoucnu rozhodnutí Nejvyššího soudu (Josková a Pěsna, 2017, s. 114).

Mezi další nevýhodu z pohledu zakladatele lze označit ztracení přímého vlivu nad majetkem a vlastnická práva k němu.

Náklady na samotné zřízení a provozování fondu mohou být také u některých fondů vyšší. Náklady také zvyšuje poměrně malý počet kvalifikovaných svěřenských správců a daňových poradců se zaměřením právě na svěřenské fondy. Souvisí to také s tím, že se právě jedná o poměrně mladý právní institut u nás. Je nutné upozornit na problematiku dvojího zdanění, a tedy nutnou opatrnost v mezinárodních strukturách (PKF Apogeo Group, SE, 2022).

2.7 Podobné instituty

Správa cizího majetku a příkaz správy obchodní korporace mají několik společných rysů, ale také se v některých ohledech liší. Jedním z hlavních rozdílů je, že správa cizího majetku vytváří trojstranný právní vztah mezi vlastníkem, správcem a beneficiem, zatímco příkaz správy obchodní korporace je vždy dvoustranným vztahem mezi příkazníkem a příkazcem nebo členy voleného orgánu a samotnou korporací. V praxi se však často stává, že vlastník majetku, který je svěřen do správy, je zároveň beneficiem, což částečně smazává tento rozdíl.

Obě tyto instituty mají společný účel – vlastník majetku nechce nebo nemůže provádět správu sám a tak svěřuje tuto pravomoc správci (ve správě cizího majetku) nebo uzavírá příkazní smlouvu s příkazcem (v případě správy obchodní korporace). Přestože jsou podobné, příkaz je obecnější, neboť zahrnuje zajišťování věcí pro příkazce, bez ohledu na to, zda jde o právní jednání nebo faktickou činnost, zatímco správa cizího majetku má konkrétní předmět – péči o majetek ve prospěch jiné osoby.

V některých situacích může být vhodné použít ustanovení o správě cizího majetku i v rámci příkazu, ale tento názor není jednoznačně akceptován a existuje zde určitá nejednotnost (Josková a Pěsna, 2017, s. 4).

2.8 Sestavení účetní závěrky dle IFRS

S povinností sestavovat účetní závěrku dle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRS) se setkávají společnosti, které jsou emitenty cenných papírů registrovaných na regulovaném trhu cenných papírů v EU (s touto povinností se setkávají i jiné společnosti, ale pro účely této práce nejsou relevantní).

Pokud svěřenský fond je založen za účelem zisku a emituje cenné papíry registrované na regulovaném trhu EU, pak má povinnost sestavit účetní závěrku dle IFRS. Avšak, pokud je svěřenský fond pouze vlastníkem jakýchkoliv cenných papírů obchodovatelných na regulovaném trhu EU, tato povinnost nevzniká.

I když zákon nepřikládá svěřenskému fondu zákonnou povinnost sestavovat účetní závěrku dle IFRS, může tak učinit dobrovolně. V takovém případě musí dodržet také požadavek zákona o daních z příjmů a sestavit účetní závěrku i dle českých účetních předpisů.

Sestavení účetní závěrky dle IFRS přináší hlavní výhodu v tom, že poskytuje srozumitelné a srovnatelné informace o finančním postavení společnosti v mezinárodním měřítku. To zvyšuje důvěryhodnost společnosti jako obchodního partnera a otevírá dveře ke globálnímu trhu, umožňující lepší účast na mezinárodním obchodě a investicích.

Tato výhoda je obzvláště zajímavá pro investiční svěřenské fondy a další obchodní typy svěřenských fondů, které se zaměřují na shromažďování finančních prostředků za účelem dalšího investování.

2.9 Majetek svěřenského fondu

Vyčleňovat lze peníze, nemovitosti, dluhopisy, pohledávky, nehmotný majetek, akcie a podíly ve společnostech s ručením omezeným, které dříve patřily zakladateli. Méně časté jsou umělecké sbírky a závod. Jelikož má svěřenský správce povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, přistupuje se v praxi často k ocenění majetku formou znaleckého posudku. Základními požadavky na znalecký posudek jsou pravdivost a přezkoumatelnost tak, aby i přiměřeně vzdělaná osoba mohla pochopit, jak znalec došel k závěru (Svejkovský/Kovář a kol., 2018, s. 70).

Vyčleněním majetku do svěřenského fondu se přerušuje vazba s původním vlastníkem majetku, který má jako jeho zakladatel ve vztahu k majetku již pouze omezená práva. Toto samotné vyčlenění je předpokladem pro vznik svěřenského fondu.

Majetkem se pro užití ve svěřenském fondu myslí dle § 495 NOZ souhrn všeho, co osobě patří. Pokud zakladatel vyčleňuje majetek do svěřenského fondu, musí respektovat zákony pro jakékoliv právní jednání, které nesmí být v rozporu s dobrými mravy. Při vyčleňování musí zakladatel dbát na to, aby se nejednalo o právní jednání napadnutelné věřitelem pro tzv. relativní neúčinnost (Svejkovský/Kovář a kol., 2018, s. 9).

Vyčleněný majetek ale nelze ani pokládat za věc ničí podle § 1045 NOZ, kterou by si mohl kdokoliv přivlastnit (Josková a Pěsna, 2017, s. 130).

Jak již bylo zmíněno dříve, svěřenský správce vykonává vlastnická práva ve smyslu § 1448 odst. 3 NOZ a proto se svěřenský správce zapisuje do všech veřejných seznamů jako vlastník, více v § 1456 NOZ.

Po vzniku svěřenského fondu je potřeba změnit zapisovaná vlastnická práva ve všech veřejných rejstřících. Nejčastěji se jedná o katastr nemovitostí. Vkladové řízení probíhá

tradičně podle katastrálního zákona, kdy pro vklad postačí doklad o vytvoření svěřenského fondu, prohlášení správce o přijetí pověření ke správě, připojení statutu a výpis z evidence svěřenských fondů (Svejkovský/Kovář a kol., 2018, s. 25).

Je nutné upozornit na novelu katastrální vyhlášky č. 357/2013 Sb. Změna byla provedená novelou – vyhláškou ČÚZK č. 346/2022 Sb. Nově se u majetku vloženého do svěřenského fondu eviduje následující:

- a) „text „svěřenský správce“,
- b) údaje o svěřenském správci,
- c) označení svěřenského fondu,
- d) údaj o době trvání svěřenského fondu,
- e) spoluvlastnický podíl,
- f) údaje o nemovitosti, která náleží do majetku svěřenského fondu,
- g) údaj o tom, že k užívání nemovitosti, která náleží do majetku svěřenského fondu, slouží nemovitosti v přídatném spoluvlastnictví,
- h) údaj o uložení dohody spoluvlastníků o správě nemovitosti do sbírky listin.“

Úplně vypadl dřívější povinný údaj o zakladateli, který ve vyhlášce figuroval již v době zavedení svěřenských fondů do české legislativy až do 31. 12. 2022. V tomto místě byla nejednotnost našeho právního řádu, protože jinak byl podle zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, údaj o zakladateli neveřejný a nezjistitelný pro třetí osoby. Před novelizací tedy šlo díky nejednotnosti katastrální vyhlášky zjistit, kdo daný svěřenský fond založil a ze sbírky listin šlo dohledat i celý statut. Tyto údaje měly být neveřejné. Tento stav byl napraven s účinností od 1. 1. 2023.

Dalším veřejným rejstříkem je evidence motorových vozidel, tady platí stejná pravidla jako při jakémkoliv jiném převodu automobilu. Zápis má pouze evidenční charakter, nejedná se o vkladové řízení. Provozovatelem zapsaným v této evidenci bude opět správce, který bude sjednávat veškeré pojištění majetku (Svejkovský/Kovář a kol., 2018, s. 25).

Při převodech obchodních podílů do svěřenského fondu se postupuje totožně jako při jakémkoliv jiném převodu podílu. U společností s ručením omezením lze ale převést

podíl na třetí osobu, která není společníkem, jen se souhlasem valné hromady. Společenská smlouva ale tohle může omezit – „Bez souhlasu společníků nelze převést podíl.“ (Svejkovský/Kovář a kol., 2018, s. 26).

V evidenci zaknihovaných investičních cenných papírů správce uvádí, že je svěřenským správcem. Vlastnictví tohoto cenného papíru vzniká zápisem na účet vlastníka. Zákonné předpisy finančního trhu ovšem neznají jiný účet než účet vlastníka nebo účet zákazníka. Než budou provedené legislativní změny v této oblasti, doporučuje Svejkovský, Kovář a kol. (2018) aby si správce otevřel účet vlastníka a skutečnost, že je svěřenským správcem oznámil depozitáři při uzavírání smlouvy. Pokud má svěřenský správce vlastní portfolio zaknihovaných investičních nástrojů a cenných papírů, je nutné, aby tento svůj soukromý účet vedl odděleně (Svejkovský/Kovář a kol., 2018, s 26).

V podkapitole o zakladateli SF bylo také popsáno, že majetek lze i následně do fondu vyčleňovat a osobou, která majetek do fondu vloží nemusí být pouze zakladatel fondu. Vložení majetku do fondu z této osoby nedělá zakladatele, ale jen vkladatele.

Svěřenský fond sice není právnickou osobou, ale dle Zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb. má povinnost vést účetnictví. Svěřenský fond je tedy účetní jednotkou, která o majetku, aktivech, pasivech, nákladech a výnosech, o výsledku hospodaření podvojně účtuje ve smyslu § 2 ZoÚ.

Svěřenský fond podle stejného zákona nemůže vést jednoduché účetnictví. Svěřenský fond nemá ani základní kapitál, proto jsou výnosy účtovány na straně pasiv do ostatních kapitálových fondů a na straně aktiv dle včleňovaného majetku obdobně, jako u klasické právnické osoby. Obdobně se na svěřenský fond podle NOZ hledí jako na poplatníka daně z příjmů právnických osob – více o daňové problematice bude popsáno v další kapitole (PKF Apogeo Group, SE, 2022).

S ohledem na kategorizaci účetní jednotky podle zákona o účetnictví může mít svěřenský fond také povinnost auditu. Nicméně i pro mikro účetní jednotky lze audit jako dobrovolný doporučit z důvodu lepší kontroly nakládání s majetkem svěřenského fondu. Tato problematika byla již uvedena u podkapitoly o beneficiitech, ale pro kontext majetku svěřenského fondu je vhodné to zde zmínit znova.

2.10 Pojištění svěřenského fondu

V souladu s § 1427 odst. 1 NOZ má správce možnost pojistit spravovaný majetek na účet beneficianta proti obvyklým rizikům. Tento zákon správci neukládá povinnost, ale poskytuje mu právo na pojištění majetku. Je však důležité vzít v potaz i § 1423 odst. 1 NOZ, který může nařídít pojištění majetku, pokud to stanoví stanovy, jiná smlouva nebo zákon. Soud může správci uložit povinnost pojistit majetek podle § 1423 odst. 2 NOZ. Pokud správci nebyla uložena povinnost pojistit majetek – zákonem, stanovami nebo jinou smlouvou - a správce majetek nepojistí, není odpovědný za škodu vzniklou v důsledku neexistence pojistné smlouvy - kdy by škoda na majetku mohla být pokryta pojistným plněním - protože nedošlo k porušení povinnosti, což je jedním z předpokladů pro právo na náhradu škody.

NOZ nevyžaduje pojištění odpovědnosti svěřenského fondu. Proto je uzavření takového pojištění na správci. Výjimkou jsou zákonné pojištění a povinné smluvní pojištění, kde je povinnost uzavřít pojistnou smlouvu stanovena zákonem. Typickým příkladem povinného smluvního pojištění je pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Existuje mnoho dalších typů povinných smluvních pojištění, tj. pojištění, jejichž uzavření je zákonem vyžadováno. Porušení povinnosti uzavřít povinné smluvní pojištění může vést k odpovědnosti správce za vzniklou škodu, která by jinak byla pokryta pojištěním, a také za škodu v důsledku sankce za nesjednání povinného smluvního pojištění. Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem podniku v ostatních případech patří mezi dobrovolné smluvní pojištění (Svejkovský/Kovář a kol., 2018, s. 73).

2.11 Dokumenty svěrenského fondu

2.11.1 Statut

Je základní dokument, který musí mít každý SF. Jeho vydání je podle § 1452 NOZ svěreno pouze zakladateli ve formě notářského zápisu. Statut slouží také k ochraně zakladatele a beneficianta a jejich zájmů (Svejkovský/Kovář a kol., 2018).

Podle § 1452 NOZ musí statut minimálně obsahovat následující:

- Označení svěrenského fondu, které musí obsahovat slova „svěrenský fond“ a být odlišitelné od jiného svěrenského fondu.
- Označení majetku, který tvoří fond při jeho vzniku - jedná se o počáteční majetek, jehož definice ve statutu musí být jasná. Pokud se například jedná o nemovitost, tak označení dle katastrálního zákona.
- Obsahově vymezit účel svěrenského fondu – aby ze statutu byl jasně patrný záměr zakladatele, k čemu má majetek vložený do svěrenského fondu sloužit. Správné stanovení účelu je důležité pro správce při jeho rozhodování.
- Podmínky pro plnění ze svěrenského fondu – podle Svejkovského, Kováře a kol., 2018 - jde o nejtěžší část celého statutu, neboť odpovídá na otázku, kdo a za jakých podmínek má nárok na plnění ze svěrenského fondu.
- Určení obmyšlených, nebo způsobu jakým bude obmyšlený v budoucnu určen.
- Údaj o době trvání fondu – může být stanoven na konkrétní datum, či událost. Pokud tak určeno není, je fond zřízen na dobu neurčitou. Délka 100 let podle § 1460 odst. 2 NOZ je maximálním limitem pro vznik práva na plnění z tohoto fondu pro obmyšleného, nikoliv pro svěrenský fond jako takový.
- Počet správců a způsob jejich jednání – pokud je správců více, je nutné ve statusu maximální počet správců uvést, jinak se má za to, že může být jen jeden. Lze si tady i určit možnost jmenování dalších (Svejkovský/Kovář a kol., 2018, s. 19).

Podle § 1469 NOZ je změna statutu umožněna pouze soudem a jinou možností změny statutu svěrenského fondu zákon nepředvídá. Tedy vše, co je stanoveno ve statutu, je absolutně fixní a závazné. Pokud chceme svěrenskému správci poskytnout flexibilitu při rozhodování v aktuálním čase, oficiální účel ve statutu bude spíše obecnější. Podrobnější cíle budou stanoveny ve smlouvě o svěrenském fondu a/nebo v memorandu přání.

Ve statutu je také vhodné upravit výši odměny správce (PKF Apogeo Group, SE, 2022).

Kvalitní statut by měl dle Evy Hruškové a Jamese Turnbulla (2021) zahrnovat ustanovení, která řeší i následující scénáře:

Jaký postup se uplatní, za situace, pokud statut svěřenského fondu požaduje jednomyslné rozhodování svěřenských správců, ale jeden ze správců je právně omezen v rozhodování? Tato situace může vzniknout kvůli konfliktu zájmů nebo proto, že dané rozhodnutí by mohlo přinést výhody osobě, která má rozhodnutí provést. Bez ustanovení, které tento problém anticipuje a řeší, se proces zastaví a dotyčný svěřenský správce bude muset před rozhodnutím rezignovat na svou funkci, což není ideální.

Jak se postupuje, pokud jeden ze správců rezignuje na svou funkci nebo zemře a jediným zbývajícím správcem je zakladatel nebo obmyšlený? To by znamenalo, že zakladatel nebo obmyšlený by v tu chvíli fungoval jako samostatný správce – alespoň do doby, než bude jmenován nový správce - což je v rozporu s občanským zákoníkem.

Jak se postupuje, pokud jsou dva správci a neshodují se? Pokud svěřenský fond vyžaduje jednomyslné rozhodování správců, pak se zde vyskytuje problém. V takovém případě je možné se obrátit na soud, aby tento problém vyřešil, ale to může trvat určitou dobu, proto je vhodnější se proti takové situaci pojistit přímo v zakládacích dokumentech.

Co se stane, pokud zakladatel zemře, všichni svěřenští správci zemřou a ve svěřenském fondu nejsou žádní obmyšlení? Opět je vhodné mít ve statutu ustanovení, které se zabývá i takovými extrémními situacemi, jinak existuje riziko, že veškerý majetek připadne státu.

2.11.2 Memorandum přání

Nemá zcela formální charakter, nikam se nevkládá, obsah memoranda tedy může být uchován zcela v tajnosti. Může zpřesňovat a doplňovat statut fondu. Na rozdíl od statutu není závazné. Pokud se má správce řídit i memorandumem přání, je dobré tohle zohlednit ve statutu, i do jaké míry se memorandumem má správce řídit. Na druhou stranu tím, že jedním z principů svěřenských fondů je „nezávislé vlastnictví majetku“ není zcela žádoucí, aby zakladatel takto přílišně ovlivňoval nakládání s majetkem svěřenského fondu. Nicméně je potřeba upozornit, že po smrti zakladatele může memorandum přání mít nepostradatelnou interpretační funkci pro správce, během života zakladatele lze přání libovolně měnit (Hrušková a Turnbull, 2021, s. 37).

2.11.3 Smlouva o svěřenském fondu

Na rozdíl od memoranda přání je tato smlouva dokumentem oficiálním a hraje velmi důležitou roli ve smluvním vztahu mezi zakladatelem a správcem. V této smlouvě právě správce přijímá pověření k výkonu funkce svěřenského správce a smluvně se zavazuje k dodržování pravidel, které zakladatel stanovil. Oproti statutu je nezbytné, aby byla co nejvíce podrobná, aby dávala správci co nejvíce pravomocí k řádnému výkonu jeho funkce. Na rozdíl od statutu může být za života zakladatele měněna, po jeho smrti se ale smlouva stane zcela rigidní (Hrušková a Turnbull, 2021, s. 35).

2.12 Zápis do evidence skutečných majitelů

V rámci Evropy jsou svěřenské fondy výjimečné neurčitelností vlastníka, nicméně po přijetí zákona o evidenci skutečných majitelů, kterým byla zpracována evropská AML směrnice o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, došlo k částečné změně. Údaje o zakladateli a obmysleném zůstávají neveřejné, ale okruh oprávněných osob k těmto údajům mají přístup.

Problematická je ovšem situace, kdy majetek svěřenského fondu tvoří podíl v některé další právnické osobě. Zápis do evidence skutečných majitelů zůstane na straně svěřenského fondu utajen, ale ve společnosti, jejíž podíl byl vložen do SF, budou údaje o beneficiitech, kteří mají skrze svěřenský fond nárok na plnění z této společnosti, budou zapsáni veřejně jako nepřímí skuteční majitelé. Konkrétně se jedná o situaci, kdy mají beneficienti podíl na zisku společnosti vložené do SF více jak 25 % (Bastlová a Vašková, 2023, s. 184).

Cílem tohoto zákona bylo zvýšit transparentnost právnických osob, svěřenských fondů a podobných uskupení (Bastlová a Vašková, 2023, s. 6).

2.13 Zánik svěřenského fondu

K zániku správy SF dochází dle §1471 NOZ z následujících důvodů:

- Uplynutím doby, na kterou byl fond zřízen.
- Dojde ke splnění účelu fondu.
- Rozhodnutím soudu (zdánlivé právní jednání, které bylo popsáno v předešlé kapitole u majetku SF).
- Všichni obmyslení se vzdají svého práva na plnění (platí jen pro soukromý účel SF).

Dalšími důvody dle Joskové a Pěsny (2017) mohou být:

- Vyčerpání majetku svěřenského fondu – pokud byl vyčleněný majetek zcela vyčerpán, pozbývá existence svěřenského fondu smysl a fond tak zaniká dle § 1474 NOZ.
- Splnění podmínky upravené ve statutu – na jinou podmínku, než je naplnění účelu svěřenského fondu určenou zakladatelem.

3 DAŇOVÁ SPECIFIKA SVĚŘENSKÉHO FONDU

Ač svěřenský fond není právnickou osobou, tak z pohledu daně z příjmů právnických osob se na něj hledí jako na poplatníka daně.

Zákonným opatřením Senátu č.340/2013 Sb., zákonné opatření Senátu o nabytí nemovitých věcí a Zákonným opatřením Senátu č. 344/2013 Sb., zákonné opatření Senátu o změně daňových zákonů v souvislosti s rektifikací soukromého práva a o změně některých zákonů – Zákonomodárce zavedl právní fikci pro svěřenské fondy, aby vytvořil nové daňové poplatníky. Díky těmto fikcím je svěřenský fond považován za poplatníka daně, ač fond podle NOZ nemá právní osobnost a nelze ho tak bez těchto opatření stanovit jako daňového poplatníka. Tato legislativní změna byla provedena Senátem novelizací ustanovení § 17 odst. 1 Zákona o daních z příjmů (ZDP).

Důvodová zpráva také konstatuje, že by měl být dodržen princip daňové neutrality, tzn. aby investice v rámci těchto fondů byla zdaňována srovnatelně s výši investice provedenou individuálně (Svejkovský/Marek a kol., 2015, s. 434).

Správa práv a povinností svěřenského fondu jako daňového subjektu bude prováděna svěřenským správcem, který dle § 1448 odst. 3 NOZ vykonává vlastnická práva k majetku ve svěřenském fondu jménem tohoto fondu a spravuje majetek ve svěřenském fondu dle § 1456 při plné správě.

Přestože svěřenský fond nemá právní subjektivitu, zákon o daních z příjmů ho, jak již bylo zmíněno, považuje za poplatníka daně z příjmů díky tzv. "daňové subjektivitě", stejně jako v jiných daňových zákonech a podobně jako v Zákoně o účetnictví (ZoÚ), kde je označen jako "účetní jednotka". Svěřenské fondy podléhají obdobnému daňovému režimu jako ostatní poplatníci daní z příjmů právnických osob, a to v závislosti na jejich účelu. Nicméně zařazení svěřenského fondu do daňových předpisů neznamena jeho proměnu v právnickou osobu, neboť je stále majetkoprávním institutem sestávajícím ze vzájemných práv zainteresovaných osob (zakladatel, správce a obmyšlený) a z vyčleněného majetku (Svejkovský/Marek a kol., 2015, s. 408).

Svěřenský fond má přidělené DIČ, od 1. 1. 2018 stejně jako ostatní právnické osoby – tedy CZ + přidělené IČ. Pokud vznikl podle právních předpisů ČR, tak je i českým daňovým rezidentem (Svejkovský/Marek a kol., 2015, s. 404). Registrujícím finančním úřadem pro svěřenské fondy je FÚ pro hlavní město Prahu – územní pracoviště Praha 7 a svěřenský fond má povinnost se zde registrovat k ZDP do 15 dnů.

Jedinou výjimkou v rámci daňové příslušnosti je daň z nemovitých věcí – podle umístění nemovitosti (Josková a Pěsna, 2017).

Daňová subjektivita je právní termín, který označuje, kdo je považován za poplatníka daně – tedy kdo je povinen platit daně státu nebo jiným daňovým orgánům. V kontextu svěřenských fondů to znamená situaci, že i když svěřenský fond nemá právní osobnost (právní subjektivitu) a nemůže být sám o sobě daňovým subjektem, zákonodárce z něj díky fikci daňový subjekt vytvořil. Takže svěřenský fond je zařazen do daňového systému a je považován za entitu, která musí splňovat zákonné daňové povinnosti a může mít potencionální nárok na určité daňové výhody nebo osvobození.

3.1 Daň z příjmů

Vklad majetku do svěřenského fondu podle § 21 odst. 1 ZDP není považován za bezúplatný příjem, a tedy nepodléhá zdanění daní z příjmů, má být dle důvodové zprávy posuzováno obdobně jako vklady do obchodních společností, které rovněž nepodléhají zdanění (Svejkovský/Kovář a kol., 2018, s. 57).

Je nutné rozlišovat plnění mající základ v majetkové podstatě svěřenského fondu a na plnění ze zisku svěřenského fondu. Majetkem se myslí veškerá aktiva vyčleněna či zvýšena do fondu zakladatelem či vkladatelem. Zisk představuje objem prostředků, které svěřenský fond vygeneroval vlastní činností (Josková a Pěsna, 2017, s. 158).

3.1.1 Odměna svěřenského správce

Otázka zdanění odměny správce svěřenského fondu nebyla zcela jasně vyřešena, neboť ZDP nedefiniuje tento pojem přesně. Je pravděpodobné, že pokud se jedná o hlavní příjem, bude jeho odměna zdaněna jako příjem ze samostatné činnosti podle § 7 ZDP.

Alternativně lze uvažovat o zdanění v režimu ostatních příjmů podle § 10 ZDP, zejména pokud je činnost správce považována za příležitostnou. Názor Generálního finančního ředitelství ČR směřuje spíše k zdanění v režimu § 7 ZDP (Koordinační výbor, 2014, s. 20). Z pohledu daní je ovšem svěřenský správce jasně v postavení podnikající fyzické osoby, a to včetně povinností odvodů na sociální a zdravotní pojištění (Svejkovský/Kovář a kol., 2018).

3.1.2 Zdanění příjmů svěřenského fondu

Při určení daňového základu svěřenského fondu se vychází z výsledku hospodaření a aplikují se běžné daňové úpravy, včetně přičitatelných nebo odčitatelných položek, daňových odpisů a dalších úprav. Poté se zdanění provede s totožnou sazbou daně jako u obchodních společností Svejkovský/Kovář a kol., 2018, s. 60).

3.1.3 Plnění obmyšleným ze svěřenského fondu

V souladu s ustanovením § 21 c odst. 1 ZDP je stanoveno, že zisk svěřenského fondu je prioritně vyplácen před jeho majetkovou podstatou. Pokud je zisk svěřenského fondu vyplácen fyzické osobě, jedná se o příjem z kapitálového majetku, který podléhá 15% srážkové dani dle § 8 odst. 1 a § 36 odst. 2 ZDP. Právnícké osoby zařazují příjem ze zisku svěřenského fondu do obecného základu daně z příjmů a následně jsou zdaněny 19% daní z příjmů.

V případě vyplácení majetkové podstaty svěřenského fondu se režim zdanění liší mezi fyzickými a právníckými osobami. Fyzická osoba, která obdrží majetkovou podstatu, bude tento příjem zdaňovat v kategorii ostatních příjmů podle § 10 odst. 1 ZDP. Pokud obmyšlený, který dostal majetkovou podstatu ze svěřenského fondu, za tuto skutečnost neposkytl žádné protiplnění, bude tento bezúplatný příjem znamenat osvobození od daně z příjmů fyzických osob podle § 4a písm. b) ZDP. V případě svěřenského fondu zřízeného za života zakladatele bude majetková podstata vyplácená fyzické osobě osvobozena od daně podle § 10 odst. 3 písm. d) bodu 3 ZDP, za předpokladu, že daný majetek byl do svěřenského fondu vyčleněn osobou příbuznou vůči obmyšlenému v linii přímé nebo vedlejší, nebo osobou, která žila s obmyšleným v jedné domácnosti po dobu minimálně jednoho roku.

Právnícké osoby zahrnou přijatou majetkovou podstatu svěřenského fondu do svého obecného základu daně a následně bude zdaňovat 19% daní z příjmů. Pokud jde o svěřenský fond zřízený pro případ smrti, může právnícká osoba uplatnit osvobození od daně z příjmů podle § 19b odst. 2 písm. a) ZDP na bezúplatný příjem z majetku svěřenského fondu.

Výklad týkající se této právní fikce - *zisk před majetkem* - svěřenských fondů vyvolal mezi odborníky řadu nejasností, které byly objasněny během dvou zasedání Koordinačního výboru KDP ČR (Komora daňových poradců). V průběhu prvního zasedání dne 23. 4. 2014 se objevily pochybnosti ohledně definice zisku, zvláště v souvislosti s možností vyplácení obmyšleným podle ustanovení § 1457 odst. 4 NOZ. To umožňuje plnění ze svěřenského fondu ve formě plodů, užitků nebo majetku. Nicméně závěry z tohoto zasedání jasně

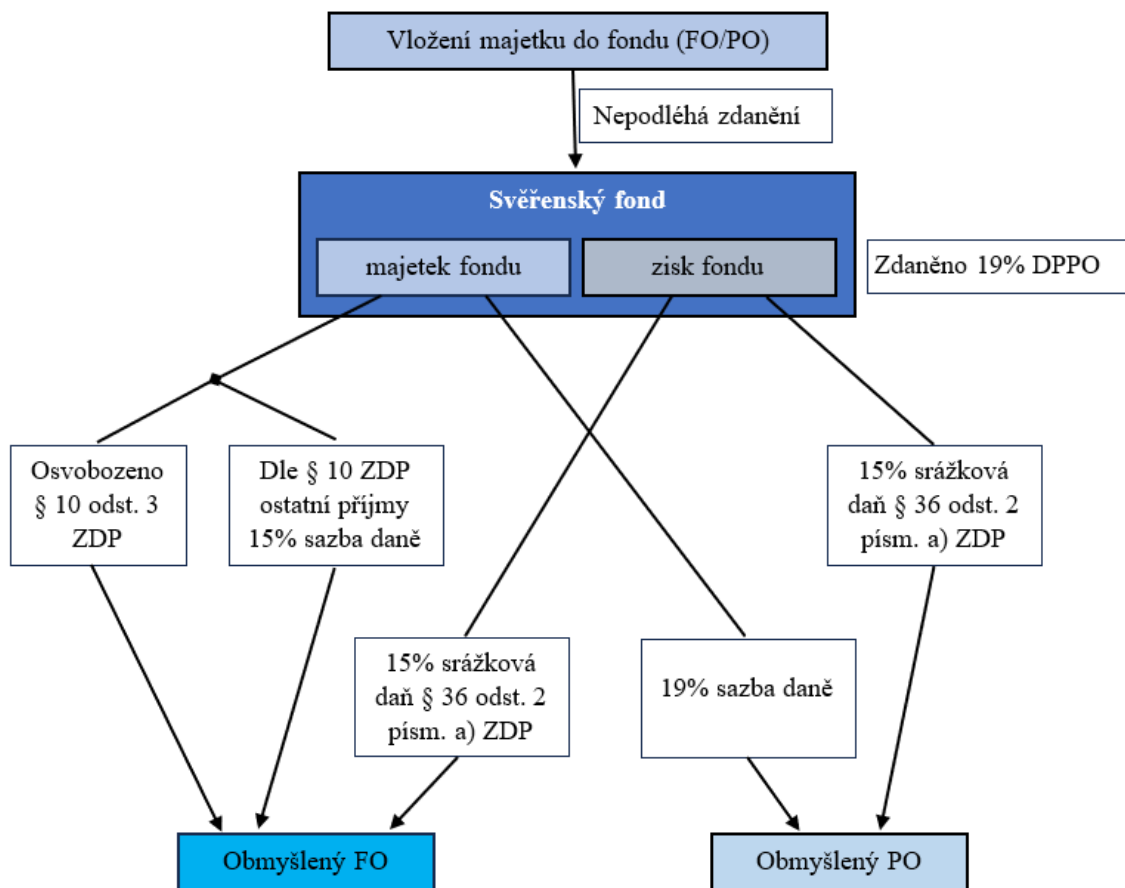
ukázaly, že plnění ze zisku se omezuje na vyplácení obmyšleným pouze ve formě plodů a užitků podle NOZ. Vlastnictví majetku, který byl do svěřenského fondu vyčleněn, vložen nebo svěřenským fondem pořízen, nemůže být považováno za zisk.

V dalším zasedání Koordinačního výboru KDP ČR v roce 2021 byly tyto nejasnosti zcela vyjasněny. Svěřenský fond je podle Zákona o účetnictví (ZoÚ) účetní jednotkou a je povinen sestavovat účetní závěrku, která přesně a pravdivě odráží jeho činnost. Na základě této účetní závěrky svěřenský fond určuje svůj výsledek hospodaření, který může být buď účetní ztrátou nebo účetním ziskem. V případě, že vykázal zisk, může být tento zisk v dalším účetním období rozdělen mezi obmyšlené svěřenského fondu v souladu se statutem. Vysvětlení tohoto procesu ukázalo, že výplata ze zisku svěřenského fondu může nastat pouze tehdy, když svěřenský fond, jako účetní jednotka, vykázal nějaký účetní zisk. Samotné vložení, vyčlenění, zvýšení nebo pořízení majetku svěřenským fondem se považuje především za rozvahovou operaci, která nemá žádný vliv na výsledek hospodaření.

Účetní zisk může být tedy generován pouze činností svěřenského fondu, která může pocházet z majetku svěřenského fondu (Koordinanční výbor, 2021, str. 34).

Svěřenský fond může založit a vložit do něj majetek i právnická osoba – ale nelze situace, kdy právnická osoba vyčleňuje majetek do soukromého svěřenského fondu, kde jediným obmyšleným by byl jednatel této právnické osoby. Tohle není možné, neboť je to v přímém rozporu s principem řádného hospodáře. Riziko zastřené vyvádění dividendy a takto špatně založený svěřenský fond by byl s největší pravděpodobností soudem zrušen.

Lze silně doporučit, aby zakladatel při svém rozhodování o tom, jaký majetek včlení do svěřenského fondu, bral v úvahu právě daňové pravidlo "zisk před majetkem". V opačném případě by mohlo dojít k nerovnosti v příjmech mezi obmyšlenými, což by bylo nezbytné vyrovnat na základě dohody mezi nimi. Tento fakt by však zcela popíral smysl a účel existence svěřenského fondu.

Obrázek 3 daň z příjmu (vlastní zpracování podle Svejkovský/Kovář a kol., 2018)

Vyčlenění majetku do fondu tedy nepodléhá zdanění daní z příjmů, zisk z hospodaření s majetkem fondu podléhá dani z příjmů právnických osob a výplata plnění z fondu je odvislá od osoby obmyšleného a druhu plnění, které je vypláceno (Svejkovský/Marek a kol., 2015, s. 409).

3.1.4 Osvobození přijatých podílů na zisku a dividend

V praxi se jedná o celkem časté situace, kdy v majetku svěrenského fondu jsou akcie či obchodní podíly obchodní společnosti. Pokud tato obchodní společnost vyplácí dividendy či podíly na zisku mateřskému svěrenského fondu, podléhá zdanění standardním pravidlům zákona o daních z příjmů (obecně srážková daň podle § 36 ZDP). A to včetně podmínek pro osvobození z § 19 odst. 1 písm. ze) bod 1 ZDP.

A právě zachování podmínek osvobození vyplacených dividend či podílů na zisku dle principů mateřská vs. dceřiná společnost je zásadní.

Svěrenský fond je tak postaven do standardního režimu, jaký se aplikuje u obchodních společností (Svejkovský/Kovář a kol., 2018, s. 60), to znamená že lze uplatnit osvobození na inkasované dividendy i u svěrenského fondu jako příjemce za splnění obecných podmínek pro korporace – zejména držba minimálně 10% podílu po dobu minimálně 12 měsíců.

3.1.5 Osvobození příjmů z prodeje akcií a obchodních podílů

Podle Svejkovského a Kováře (2018) pokud svěrenský fond prodává akcie nebo podíly v obchodní společnosti, na příjmy z prodeje lze uplatnit stejná pravidla osvobození, která platí pro mateřskou a dceřinou společnost dle § 19 odst. 1 písm. ze) bod 2 ZDP.

Je důležité zdůraznit, že finanční správa stanoví, že v okamžiku vložení akcií nebo podílů do svěrenského fondu se přerušuje časový test pro osvobození příjmů a nová lhůta začíná od vložení.

3.1.6 Prohlášení o majetku

Na svěrenský fond se plně vztahují ustanovení zákona o daních z příjmů, které se týkají tzv. majetkového přiznání, uvedené v § 38zc, § 38zd a § 38ze ZDP. V rámci prohlášení o majetku je pak poplatník povinen uvést informace: „svěrenský fond, jehož je zakladatelem nebo obmyšleným, a skutečnosti, které jsou mu známy o majetku v tomto svěrenském fondu“ (Svejkovský/Kovář a kol., 2018, s. 61).

3.1.7 Veřejně prospěšný svěrenský fond

Veřejně prospěšným poplatníkem je ten, kdo vykonává činnost, která není podnikáním, a jeho hlavním cílem je poskytovat veřejně prospěšné služby, což je činnost prospěšná pro veřejnost, obecně nezisková a snažící se naplňovat veřejné zájmy.

Pokud veřejně prospěšný poplatník provozuje různé druhy činností, musí každou činnost posoudit zvlášť. Pokud jsou náklady na provoz dané činnosti vyšší než dosažené příjmy, příjmy z této činnosti nebudou předmětem daně. Naopak, pokud jsou dosažené příjmy z činnosti vyšší než náklady (výdaje), budou tyto příjmy podléhat zdanění.

Důležité je, že předmětem daně u tohoto fondu nejsou dotace, příspěvky, podpora nebo jiná obdobná plnění z veřejných rozpočtů. To umožňuje, aby veřejně prospěšný poplatník mohl více investovat do své činnosti a poskytovat co nejvíce veřejně prospěšných služeb.

Nicméně, pokud veřejně prospěšný poplatník získává příjmy z reklamy, úroků nebo nájmu, tyto příjmy budou předmětem daně a podléhat zdanění. To je důležité brát v úvahu

při plánování financí a hospodaření veřejně prospěšného svěřenského fondu (PKF Apogeo Group, SE, 2022, s. 118).

3.2 Daň z přidané hodnoty

Podle § 4b odst. 2 ZDPH je svěřenský fond pro účely DPH právnickou osobou. V aktuální právní úpravě nemá u nás svěřenský fond žádné další specifické ustanovení, které by se týkalo DPH – požadavky i podmínky jsou stejné, jako pro ostatní daňové subjekty.

3.3 Daň z nemovitých věcí

Svěřenský fond je poplatníkem daně z pozemků podle § 3 odst. 2 písm. b) a poplatníkem daně ze staveb podle § 8 odst. 2 písm. b) DNemZ. Bylo již také na začátku kapitoly uvedeno, že místně příslušným při správě daně z nemovitých věcí je finanční úřad, v jehož územní působnosti se daná nemovitá věc nachází. Podmínky, požadavky i pravidla jsou v DNemZ pro svěřenský fond stejná jako pro ostatní daňové subjekty.

3.4 Zákon o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů

Podle zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů může postupovat i svěřenský fond. Podle ustanovení § 7 ReZDP má svěřenský fond, který má ve svém majetku hmotný majetek a splňuje další zákonné podmínky, právo vytvářet rezervy na opravy tohoto hmotného majetku. Svěřenský fond má rovněž možnost využívat další rezervy podle tohoto zákona. V praxi bude nejčastěji využívanou možností tvorba opravných položek na pohledávky za dlužníky v insolvenčním řízení a opravných položek na pohledávky obecně. Svěřenský fond musí dodržovat obecné podmínky stanovené zákonem při vytváření těchto zákonných opravných položek, stejně jako ostatní daňové subjekty (Svejkovský/Kovář a kol., 2018, s. 63).

3.5 Daňové dopady u vyčleňovaného majetku

Za účelem zdanění se majetek rozděluje na dvě kategorie – hmotný a nehmotný daňově odpisovaný. Ostatní majetek, který nesplňuje kritéria dle ZDP, je uplatňován v daňových nákladech přímo nebo pomocí účetních odpisů.

Od 1. ledna 2021 byla stanovena hranice pro zařazení majetku do kategorie "hmotný majetek" ve výši 80 000 Kč. Kategorie "nehmotný majetek" byla pro účely ZDP zrušena s účinností od 1. ledna 2021. Nehmotný majetek, který byl zařazen do užívání před tímto datem, bude však i nadále podléhat daním podle legislativy platné k datu jeho zařazení. Stejně tak bude postupováno u hmotného majetku, který byl zařazen do užívání před účinností novely (PKF Apogeo Group, SE, 2022).

Za **dlouhodobý hmotný majetek** je považován majetek s pořizovací hodnotou vyšší než 80.000 Kč a s dobou použitelnosti delší než 1 rok.

Majetek, který je vyčleněn do svěřenského fondu, je pro účetní účely ohodnocen reprodukční pořizovací cenou, kterou nejlépe určí znalec. Z této stanovené ceny bude svěřenský fond účetně provádět odpisy majetku (PKF Apogeo Group, SE, 2022, s. 120).

Pravidla pro stanovení vstupní ceny pro účely daňového odpisování mají odlišný postup, který závisí na tom, zda vyčleňovaný majetek byl zařazen do obchodního majetku (u fyzické osoby) nebo byl obecně součástí majetku (v případě právnické osoby).

V situaci, kdy svěřenský fond pokračuje v odpisování majetku ze stejné vstupní ceny, ze které odpisoval původní vlastník, při zachování stejného způsobu odpisování, se vstupní cena stanoví podle té, kterou uplatňoval původní vlastník. V případě, že původní vlastník nezapočal odpisování, je u svěřenského fondu vstupní cena hmotného majetku stanovena jako cena, ze které by původní vlastník začal provádět odpisy (PKF Apogeo Group, SE, 2022, s. 121).

V případě majetku, který nebyl zařazen do obchodního majetku, ale byl využíván pro účely pronájmu (příjmy dle § 9 ZDP), se stanoví vstupní cena daňová u nemovitého majetku následovně:

- U nemovitého majetku, který fyzická osoba pořídila úplatně více než 5 let před zahájením nájmu, se stanoví jako reprodukční cena (dle znaleckého posudku).
- U nemovitého majetku, který fyzická osoba pořídila úplatně méně než 5 let před zahájením nájmu, se stanoví jako pořizovací cena, která může být zvýšena o náklady prokazatelně vynaložené na jeho opravy a technické zhodnocení.

U movitého majetku, který fyzická osoba pořídila úplatně a držela déle než 1 rok před zahájením nájmu, je vstupní cenou reprodukční pořizovací cena, kterou stanoví znalec (PKF Apogeo Group, SE, 2022, s. 120).

Pro ostatní situace, kdy majetek nebyl zařazen do obchodního majetku (příjmy dle § 7 ZDP) nebo nebyl využíván pro pronájem (příjmy dle § 9 ZDP), se daňová vstupní cena stanoví v závislosti na době držby majetku u osoby, která jej vyčleňuje:

- Pokud doba držby přesáhla 5 let, vstupní cena pro daňové účely je stanovena jako reprodukční cena (často na základě ocenění znalce).
- Pokud doba držby nepřesáhla 5 let, vstupní cena je stanovena následovně:
 - Pokud byl hmotný majetek pořízen za peníze, je vstupní cenou pořizovací cena.
 - Pokud byl majetek vyroben vlastní režii, jsou vstupní náklady vlastní režii.
 - Pokud byl majetek získán bezplatně (např. dar nebo dědictví), je vstupní cena stanovena na základě znaleckého ocenění (PKF Apogeo group, SE, 2022, s. 121)

4 SHRNUÍ TEORETICKÉ ČÁSTI PRÁCE

Rodinné podniky jsou v České republice významným zdrojem zaměstnanosti v soukromém sektoru. Jejich rodinný charakter často přispívá k překonávání obtížných situací. Tato práce se zaměřuje na problematiku nástupnictví v těchto podnicích, zejména v kontextu mezigeneračního předání majetku a podniku. V průběhu 90. let 20. století byly mnohé z těchto podniků založeny a nyní čelí výzvě najít vhodné nástupce. Definice rodinného podniku není zatím v českém právním řádu zakotvena. Proces plánování nástupnictví zahrnuje osobní vizi a cíle zakladatele, volbu vhodných nástupců, nastavení pravidel vedení a vlastnictví společnosti, řešení daňových aspektů a finančních prostředků, a také zajištění kontroly a transparency v celém procesu.

Pro pochopení fungování svěrenského fondu je nezbytné pochopit vztah mezi třemi hlavními subjekty svěrenského fondu. Prvním subjektem je zakladatel, který svěrenský fond zakládá vložením určitého jmění do tohoto svěrenského fondu. Druhým subjektem je obmyšlený (beneficient), který toto jmění někdy v budoucnu obdrží, za podmínek stanovených ve statutu svěrenského fondu. Třetím subjektem je svěrenský správce, na jehož jméno je svěrenský fond registrován a jenž vystupuje jako vlastník tohoto jmění. Toto jmění mu však nepatří, ač jej spravuje pod plnou správou, ale spravuje jej pro obmyšlené, nebo okruh obmyšlených. Vznikem fondu vzniká oddělené a nezávislé vlastnictví tohoto vyčleněného majetku.

Svěrenské fondy bývají většinou založené k soukromým účelům ochrany majetku a nabízejí řešení nástupnictví na další generace. Majetek ve fondu je chráněn proti případným věřitelům, budoucími nároky z manželských vyrovnání a před špatnými rozhodnutími budoucích potomků a dědiců.

Zakladatel určuje obmyšlené, formu, výši, a dokonce i dobu kdy dojde k plnění. Je možné také „přeskočit generaci“ a určit za obmyšlené až vnoučata. Dědické řízení takto variabilní není, a proto jsou svěrenské fondy oblíbeným způsobem, jak zachovat celistvost majetku a oddělit kontrolu a vlastnictví.

Svěrenský fond zřízený k soukromému účelu lze zřídit také za účelem investování pro dosažení zisku. Dalšími možnostmi jsou veřejně prospěšný účel a fond založený za účelem ochrany památky zesnulé osoby. Svěrenským fondem lze také zaopatřit zajištění klidného dožití oblíbeného zvířete zakladatele.

Jelikož v českém právu je svěrenský fond poměrně nový institut, dá se očekávat, že se v budoucnu může nějakým způsobem změnit jeho právní regulace, aby byla vyjasněna

některá v současnosti sporná témata, např. nezohlednění nepominutelných dědiců. Zároveň je u nás zatím málo kvalifikovaných svěřenských správců a daňových poradců se zaměřením na svěřenské fondy.

Do fondu lze vyčleňovat peníze, nemovitosti, dluhopisy, pohledávky, nehmotný majetek, akcie a podíly ve společnostech, které dříve patřily zakladateli. Méně časté jsou umělecké sbírky a podniky. Je možné do fondu i dodatečně vložit majetek. Osoba, která tak učiní, však není zakladatelem, ale pouze vkladatelem.

Při vzniku svěřenského fondu musí zakladatel ve formě notářského zápisu vydat základní dokument - statut. Ten musí obsahovat označení fondu, seznam počátečního majetku, účel fondu, podmínky pro plnění ze svěřenského fondu, údaj o době trvání fondu a soupis správců spolu s podmínkami jmenování dalších správců a výší odměn správců.

Dalším dokumentem je memorandum přání. To nemusí být zveřejněno a je určeno především správci pro zpřesnění a doplnění statutu fondu.

Smlouva o svěřenském fondu je oficiálním dokumentem, který upravuje vztah mezi zakladatelem a správcem fondu. Za života zakladatele může být tato smlouva ještě upravována, aby dávala správci odpovídající pravomoci k řádnému výkonu jeho funkce. Po smrti zakladatele se tento dokument už nemění.

Údaje o zakladateli a obmyšleném bývaly tajné, ale po přijetí evropské směrnice o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu jsou tyto údaje stále neveřejné, ale byl ustanoven okruh oprávněných osob, které k nim mají přístup.

Svěřenský fond zaniká v souladu se zněním svého statutu uplynutím doby, na kterou byl zřízen, splněním účelu fondu nebo vyčerpáním majetku fondu. O zrušení fondu může za určitých okolností rozhodnout soud, popř. obmyšlení, pokud se všichni vzdají svých práv na plnění.

Svěřenský fond je majetkoprávním institutem založeným na vyčleněném majetku a vzájemných právech zakladatele, správce a obmyšleného. Z pohledu zákona svěřenský fond sice není právnickou osobou, ale pro účetní a daňové účely se na fond jako na právnickou osobu pohlíží. Je to zapříčiněno právní fikcí, díky které je svěřenský fond považován za poplatníka daně a musí vést podvojný účetnictví. Správce fondu tak má kromě vlastnických práv i práva a povinnosti daňového subjektu. Svěřenský fond má proto od 1. 1. 2018 stejně jako právnické osoby přiděleno DIČ a registruje se u finančního úřadu na Praze 7.

Vložení majetku do fondu při jeho vzniku i později nepodléhá dani z příjmů. Danění příjmů svěřenského fondu funguje stejně jako u obchodních společností. Pokud fond hospodář se ziskem, je možné tento zisk rozdělit mezi obmyšlené. Tato výplata podléhá dani podle osoby (fyzické / právnické) obmyšleného a druhu plnění.

Majetek fondu se rozděluje na dvě kategorie - nehmotný (daňově odpisovaný) a hmotný. Aby bylo možné vyměřit výši daně, musí být hmotný majetek ohodnocen reprodukční pořizovací cenou. Z této ceny fond účetně provádí odpisy majetku.

Pro sestavení účetní závěrky svěřenského fondu je možnost využití IFRS.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 SVĚŘENSKÉ FONDY PRAKTICKY

Na základě znalostí z předchozích kapitol ohledně právní a daňové úpravy svěřenských fondů bude navrženo optimální daňové řešení vybraných soukromých svěřenských fondů. U jednoho subjektu půjde navíc i o plán nástupnictví, mezigenerační předání podniku.

Nejprve budou zakladatelům představeny výhody, nevýhody a možná úskalí a následně budou popsány praktické kroky v rámci zřízení a fungování svěřenského fondu. V neposlední řadě také zhodnocení daňových dopadů převodu majetku do svěřenského fondu. Účelem této práce ale není konkrétní daňová optimalizace, ani výpočty, neboť autorka doposud tak hlubokými znalostmi nedisponuje, ale pouze prezentace možných dopadů převodu majetku do svěřenského fondu, pro zainteresované osoby.

5.1 Výhody svěřenského fondu a potencionální úzká místa

Největší výhodou a samotnou podstatou svěřenského fondu je příprava na budoucnost, na možná její úskalí a zajištění tak životních standardů a ochrany majetku.

Slouží k zajištění obmyšlených a blízkých osob – ať už před podnikatelskými riziky a nároky třetích stran, budoucími případnými problémy při rozvodu, dědickém řízení, před špatnými rozhodnutími samotných dětí či jejich partnerů a partnerek. S tím souvisí také výhoda pramenící z oddělení právního vlastnictví majetku a ekonomického prospěchu z něj.

Většina údajů je anonymní, pouze ve smyslu zákona o evidenci skutečných majitelů mají k některým údajům přístup oprávněné osoby, aby bylo zabráněno praní špinavých peněz a financování terorismu. Tomuto se nešlo vyhnout, jelikož šlo o harmonizaci s právem EU.

Svěřenské fondy odstraňují nevýhody dědického řízení a vyhnutí se tak soudním sporům v rodině po smrti zakladatele. Dává zakladateli volnější možnost nakládat se svým majetkem tak, jak si to přeje. Nabízí se možnost dát rodinnou nemovitost do užívání, finanční prostředky rozdělovat v určitém časovém plánu například na budoucí studia dětí a obecně zabezpečit finanční toky.

Nelze opomenout i altruismus, známé jsou nadace a rodinné fundace, ale svěřenské fondy jsou pro tyto účely také vhodné.

Hlavní je vůle zakladatele, která je vyjádřena statutem – nicméně statut je rigidní, naše legislativa si zatím nenašla cestu k jeho jednoduché změně, proto lze doporučit opravdu pouze obecnou formu a detaily zakomponovat do memoranda přání.

Svěřenský fond nemá právní subjektivitu, proto i jeho zrušení bude jednodušší, oproti běžné likvidaci u klasické právnické osoby – společnosti.

Zatím v ČR nemáme dědickou daň, ale to se může do budoucna změnit. Pokud se zavádí nová daň, vždy se vytváří i protiúnikové strategie, zde by se mohlo například jednat o zdanění darů. Svěřenský fond by zakladatele i obmyšlené proti tomu mohl ochránit.

Někdy je výhodnější z povahy majetku nebo skupiny obmyšlených mít více svěřenských fondů.

5.2 Prakticky ke vzniku svěřenského fondu a jeho fungování

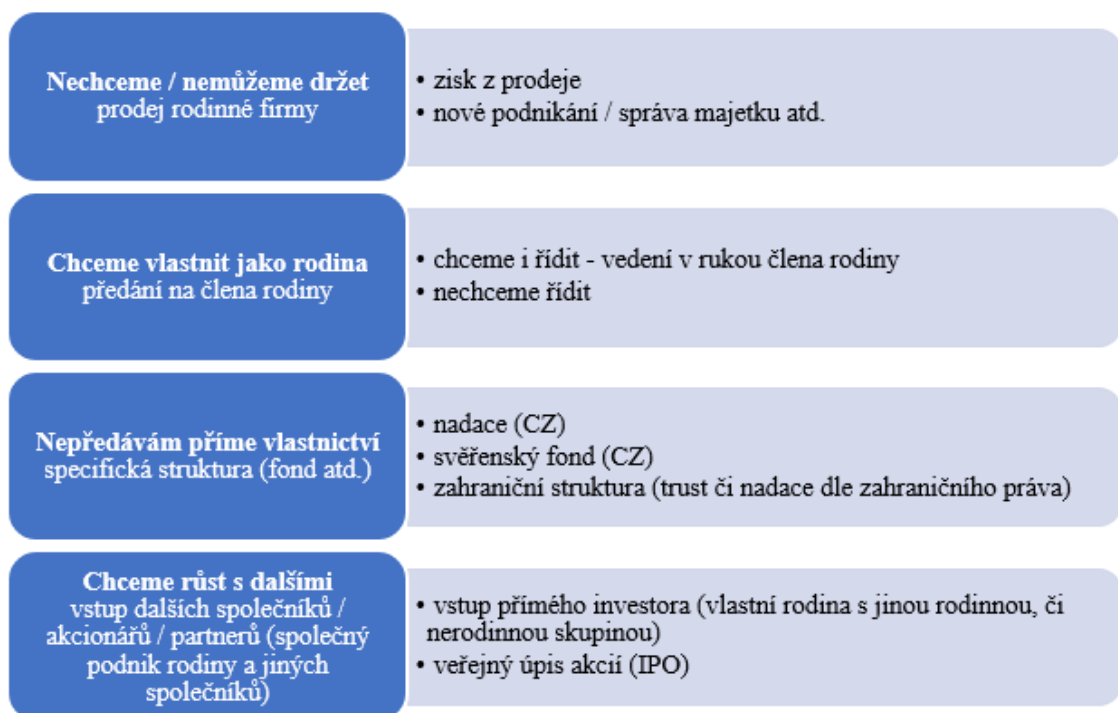
Níže jsou stručně popsány kroky relevantní pro převod majetku do SF:

- Nejprve je nutné vyhotovit statut a smlouvy. Jelikož je statut rigidní, lze doporučit obecnější ustanovení. Účel by měl být dostatečně konkrétní, aby poskytoval interpretační funkci pro svěřenského správce, ale i úřady. Statut je také velice důležitým dokumentem pro Generální finanční ředitelství, jak vyplynulo v minulosti z koordinačního výboru (2014).
- Označení majetku v první fázi vzniku SF musí být naprosto jasné, pokud by majetek nebyl ve statutu správně popsán, nešlo by to opravit. Proto pokud panuje nejistota, je lepší majetek včlenit až zvýšením majetku do fondu a tedy vyhnout se tomu, aby se jednalo o počáteční majetek. Majetek je nezbytné podle povahy správně ocenit a navést do účetnictví. Majetek musí být ve vlastnictví zakladatele.
- Dohodnout služby notáře, bez kterého fond nezaložíme a zrealizovat zřízení svěřenského fondu. Odměna notáři se bude určovat podle výše vyčleňovaného majetku, obdobně jako je tomu u odměny pro svěřenského správce (PKF Apogeo Group, SE, 2022).
- Zápisem do evidence svěřenských fondů vznikne konkrétní svěřenský fond.
- Nutné je otevření bankovního účtu a registrování k DPPO do 15 dnů na FÚ Prahy 7.
- Jelikož je svěřenský fond díky právní fikci účetní jednotkou a má daňovou subjektivitu, je potřeba se zamyslet nad administrací fondů v těchto oblastech, a to buď prostřednictvím svěřenského správce, nebo externí společností.
- Určení správců, jejich povinností a pravidelného setkávání k informování obmyšlených.

5.3 První projekt nástupnictví a svěrenského fondu

5.3.1 Výchozí situace

Daným subjektem je ryze česká společnost s dlouhou tradicí v textilní výrobě. Firma má k začátku roku 2023 přes 250 zaměstnanců. Je vlastněna dvěma bratry, každý v ní má 50% podíl a zastávají i vrcholové vedení. Obávají se však, že pokud by se s jedním z nich něco stalo, bylo by ohroženo fungování firmy a práce pro spoustu zaměstnanců v regionu, který se potýká s vyšší nezaměstnaností, by byla v ohrožení také. Děti obou bratrů doposud studují a nejsou potřebně kvalifikované, takže převzetí v tuto chvíli a minimálně v blízkých 10 letech nepřipadá v úvahu. Manažeři ve společnosti jsou schopní a dosahují skvělých výsledků v obchodní i finanční oblasti fungování podniku, takže teoreticky by společnost mohli vést oni. Oběma bratrům jde o zachování a pokud možno předání „rodinného stříbra“.

Obrázek 4 možné řešení nástupnictví v rodinné firmě (vlastní zpracování).

5.3.2 Nástupnický plán pro rodinnou společnost:

Byla doporučena následující strategie vycházející z první kapitoly této práce:

- 1) Identifikace potenciálních nástupců:
 - Zvolení vhodných potenciálních nástupců z řad rodiny – děti obou bratrů, pokud již budou dospělé a budou mít zájem, nebo interní manažeři společnosti, kteří projeví zájem a mají schopnosti a dovednosti pro řízení podniku.
- 2) Vzdělávání a příprava nástupců:
 - Poskytnutí potřebného vzdělání, školení a praxe pro nástupce z řad potomků, aby získali dovednosti a znalosti potřebné pro úspěšné řízení podniku a jeho zachování.
 - Předání know-how a podnikových postupů od současných majitelů a manažerů.
- 3) Vypracování dlouhodobé strategie:
 - Později společně s nástupci vypracování dlouhodobé strategie, která bude respektovat tradiční hodnoty a produktovou nabídku společnosti, ale zároveň bude odpovídat současným a budoucím potřebám trhu.
- 4) Zajištění finanční stability:
 - Stanovení finančních zdrojů pro převzetí podniku nástupci (např. prostřednictvím bankovních úvěrů, fondů apod.).
- 5) Určení mechanismů pro vyplacení pozůstalých a zachování finanční stability v případě úmrtí jednoho nebo obou bratrů:
 - zhodnotit, zda řešit závětí, dědickým řízením, svěřenským fondem.
- 6) Postup v případě, že nástupci nejeví zájem:
 - Pokud nástupci nejeví zájem o převzetí podniku, připravit plán na prodej podniku/vložení do SF. Vhodnými kandidáty jsou současní obchodní a finanční ředitelé, kteří jsou obeznámeni s chodem firmy a mají potřebné schopnosti na řízení a s tímto plánem budou seznámeni.

7) Pravidelná aktualizace nástupnického plánu:

- Pravidelně aktualizovat nástupnický plán v souladu s vývojem společnosti, rodiny a obchodního prostředí.

8) Právní rámec a daňová optimalizace:

- Konzultace s právním a daňovým expertem ohledně vytvoření právního rámce pro nástupnictví a daňové optimalizace při převodu majetku – zvláště pro případ založení svěřenského fondu.

9) Transparentní komunikace a rodinná jednota:

- Důležitost otevřené a transparentní komunikace mezi všemi členy rodiny, aby se minimalizovaly konflikty a zajistila rodinná jednota v průběhu procesu nástupnictví.

Tento nástupnický plán má za cíl zajistit plynulé a úspěšné předání vlastnictví a řízení rodinné společnosti z jedné generace na druhou, zachování tradic a hodnot, a zároveň udržení stability podniku a zaměstnanosti v regionu.

Nástupnický plán by neměl být pouze jednorázový dokument. Je důležité ho pravidelně aktualizovat v souladu s vývojem firmy a osobní situací bratrů.

Každou změnu v právním nebo majetkovém postavení firmy by měl nástupnický plán reflektovat. Jen takový nástupnický plán může rodinnou firmu ochránit v případě neočekávaných událostí a zajistit, že se firma udrží v provozu s minimálním negativním dopadem na zaměstnance a rodiny majitelů.

5.3.3 Navrhované řešení v oblasti svěřenského fondu:

Majitelům vzhledem k povaze majetku lze doporučit založení několika soukromých svěřenských fondů. Ve všech by byli obmyšlenými majitelé a jejich děti. Do pozice svěřenského správce lze doporučit samotné zakladatele a jako druhého nezávislého svěřenského správce privátního bankéře. Jelikož v uvažovaných svěřenských fondech jsou zakladatelé jak obmyšlenými, tak správci, je přítomnost minimálně jednoho nezávislého správce povinná.

Záměrem fondů bude diverzifikace podnikatelského rizika a zajištění životního standardu rodin zakladatelů.

Konkrétní doporučení v oblasti svěřenského fondu a plánu nástupnictví:

- A) Každý z bratrů-majitelů bude mít svůj soukromý fond, ve kterém budou spravovat svůj 50% podíl na společnosti a tyto fondy vzniknou smlouvou za života každého ze zakladatelů. Během následujících 10 let bude také probíhat příprava na předání rodinného podniku další generaci.

Je dobré se připravit i na nenadálou událost – v tom případě se nabízí doporučení, kdy bude přednostně podíl ve fondu bratra A za předem stanovených podmínek převeden na druhý fond bratra B a obmyšleným bratra A by bylo poskytnuto finanční protiplnění. Pokud by se stala nenadálá událost oběma bratrům a děti by ještě nebyly připraveny převzít podnik, tak by pro ně fond mohl spravovat jako nezávislý svěřenský správce privátní bankéř. Pokud by děti nebyly ochotné se na businessu společnosti nijak podílet, tak by se tento podíl nabídnul k odkupu za cenu obvyklou určenou soudním znalcem finančnímu a obchodnímu řediteli – v ten okamžik by se poskytlo finanční plnění všem dětem. Tuto pojistku pro zachování rodinné firmy mají uvedenou oba bratři ve statutech fondů pro správu podílu na společnosti.

- B) Soukromé fondy, kde každý z bratrů bude mít vyčleněný soukromý rodinný majetek, aby nebyl jejich podnikatelskou činností ohrožen. Jednalo by se zejména o nevýnosové rodinné nemovitosti – které se tedy ani nevyplatí daňově odepisovat - a finanční hotovost určenou na zachování životní úrovně a budoucí studia dětí.

Pokud jeden nebo oba zakladatelé přijdou na to, že svěřenský fond nezaložili úplně nejlépe, že je potřeba něco změnit nebo založit znovu, tak nejjednodušším způsobem bude, když se obmyšlení vzdají práva na plnění (vzdání se notářským zápisem). Pak se majetek vrátí zakladateli. Poté lze svěřenský fond zrušit a založit nový dle nového statutu, účelu i pravidel. Z tohoto důvodu lze doporučit, aby se začalo s vyčleňováním majetku postupně, aby se s fungováním seznámily všechny zúčastněné strany, protože z výše uvedeného vyplývá, že zrušení svěřenského fondu úplně jednoduché.

Daňové dopady u převodu majetku do svěřenského fondu:

Vklady do všech výše zmíněných svěřenských fondů nepodléhají zdanění daní z příjmů podle § 21 odst. 1 ZDP. To se týká i zvýšení nebo pořízení majetku svěřenským fondem, v souladu s výrokem Koordinačního výboru (2021). Vklad není příjmem, a tedy neovlivňuje základ daně – **důležitá informace pro zakladatele.**

Plnění obmyšleným z fondu pro spravování podílu ve společnosti – vyplacené dividendy z obchodního podílu **splňují podmínky pro osvobození** dle § 19 odst. 1 písm. ze) bod 1 ZDP. Pokud by se uvažovalo o prodeji podílů, je potřeba počítat s časovým testem. Pokud by byl dodržen, jednalo by se o plnění z majetku, které je od daně osvobozeno.

Plnění obmyšleným z druhého soukromého rodinného fondu – jelikož by se v tomto případě jednalo vždy o plnění z majetku fondu, **následné plnění pro obmyšlené bude od daně osvobozeno** podle § 10 odst. 3 ZDP.

Je vhodné kvůli nemovitostem zmínit problematiku časového testu, který se vztahuje k prodeji nebo převodu nemovitostí. Zdanění z příjmů z prodeje nemovitostí se liší v závislosti na době držení. Příjem z prodeje nemovité věci může být osvobozen jen v případě dodržení časového testu.

Zdanění odměny správce – dle § 7 ZDP **náleží do dílčího základu pro příjmy ze samostatné činnosti**, i dle souhlasného stanoviska Koordinačního výboru (2014).

Pokud SF slouží jako „mezistanice“ při předávání na další generaci a účelem je také omezení nějakých rizik v dědickém řízení, tak lze požívat výhodný daňový režim. Vklad je osvobozen, následně je majetek chvíli ve svěřenském fondu a následné plnění obmyšleným je osvobozeno.

Je důležité načasovat plnění či rozvržení svěřenských fondů kvůli právní fikci „zisku před majetkem“. Tato právní fikce svěřenské fondy oproti jiným právnickým osobám znevýhodňuje.

V souvislosti se svěřenským fondem, jehož majetek tvoří podíl v právnické osobě je potřeba zmínit **dopad zákona o evidenci skutečných majitelů**. Údaje o skutečných majitelích právnických osob jsou veřejné, kdežto údaje o skutečných majitelích svěřenského fondu jsou neveřejné. Z toho plyne problematická situace – údaje o beneficiitech u SF nebudou uveřejněny, ale u jiných právnických osob, například s.r.o., které je vlastněno SF, budou beneficienti mající větší jak 25% právo na zisk z této společnosti, uveřejněni – jedná se totiž o skutečné majitele této společnosti (viz podkapitola 2.9 této práce).

U nemovitostí vložených do svěřenských fondů bude v katastru nemovitostí uveden jako vlastník svěřenský správce, respektive oba svěřenští správci.

5.4 Druhý projekt svěřenského fondu

5.4.1 Výchozí situace

Paní Alena má handicapovanou dceru, se kterou žije sama. Manžel s nimi od narození dcery nežije. Bohužel paní Alenu trápí obavy o budoucnost její dcery se zvláštními potřebami. Z povahy situace paní Aleny lze doporučit zřízení zvláštního druhu svěřenského fondu – svěřenský fond na ochranu zranitelných osob.

Díky němu bude o její dceru postaráno v případě nenadálé situace. Zakladatelkou a správkyňí bude právě paní Alena, funkci správkyně bude vykonávat bezúplatně – tato skutečnost musí být uvedena ve statutu svěřenského fondu. Náhradním svěřenským správcem bude rodinná přítelkyně-advokátka.

Paní Alena zdělila po rodičích větší byt v Praze. Jelikož jej zdělila, nenáleží tento byt do SJM. Nicméně paní Alena si nepřeje, aby v případě nenadálé situace získal byt její manžel, se kterým se rozvodové řízení protahuje. Tahle obava je jistě oprávněná, použití instrumentů dědického práva jako například závět' se zde úplně nehodí, protože v závěti

nelze omezit rodičovská práva. V této situaci lze doporučit opravdu svěřenský fond, do kterého smlouvou za života paní Alena vloží předmětný byt.

Paní Alena také disponuje širším portfoliem cenných papírů a větším množstvím peněz na bankovním účtu.

5.4.2 Navrhované řešení v oblasti svěřenského fondu:

Záměrem svěřenského fondu bude zajištění potřeb její handicapované dcery.

Vzhledem k majetku paní Aleny lze doporučit následující:

- A) Byt a finanční hotovost vložit do jednoho svěřenského fondu.
- B) Portfolio cenných papírů do druhého svěřenského fondu.

Jak již bylo zmíněno, obmyšlenou bude vždy dcera paní Aleny, které bude plněno podle aktuálních potřeb a podmínek sepsaných ve statutu fondu. Správkyněmi budou především paní Alena, případně její blízká kamarádka-advokátka.

Jak již bylo v práci několikrát zmíněno, u svěřenských fondů platí pravidlo „zisk před majetkem“ – proto pro výhodnější variantu plnění je vhodné svěřenské fondy rozdělit dle povahy majetku viz výše.

Daňové dopady u převodu majetku do svěřenského fondu:

Vklady do obou výše zmíněných svěřenských fondů jsou daňově neutrální, zdanění nepodléhají dle § 21 odst. 1 ZDP. To se týká i zvýšení financí na účet svěřenského fondu, který má paní Alena v plánu postupem času. Vklad není příjmem, a tedy neovlivňuje základ daně. Paní Alena tedy jako **zakladatelka, nebude vklady nijak danit.**

Plnění obmyšlené z majetku fondu – bude **vždy osvobozeno** od daně z příjmů FO.

Plnění obmyšlené z druhého fondu – jelikož mají být do tohoto fondu vloženy cenné papíry, konkrétně akcie, nastává složitější situace v souvislosti s pravidlem „zisk před majetkem“.

Akcie se účtují reálnou hodnotou bez ohledu na to, zda již byla nebo nebyla při obchodování uzavřená pozice. Konkrétně uvažujeme situaci, kdy hodnota akcii narostla z 1.000.000 CZK na 1.250.000 CZK. V tomto případě se jedná o zisk svěřenského fondu ve výši 250.000 CZK. Pokud by svěřenský správce chtěl další rok nechat vyplatit obmyšlenému částku 300.000 CZK, tak by bylo potřeba nejprve z této částky odúčtovat zisk ve výši

250.000 CZK, odvést 15% srážkovou daň a až zbytek, tedy 50.000 CZK představuje plnění z majetku, které je osvobozeno od daně z příjmů. Tohle je reálný dopad právní fikce, na kterou je potřeba opravdu myslet a zohlednit ji.

Zdanění odměny správce – paní Alena, jak již bylo zmíněno, bude práci správkyňě vykonávat bezúplatně, tato situace lze, ale je nutné ji definovat přímo ve statutu obou uvažovaných svěřenských fondů. Co se týče druhé správkyňě, tak i tady platí zdanění dle § 7 ZDP **náleží do dílčího základu pro příjmy ze samostatné činnosti**.

Při převodu majetku do svěřenských fondů dojde ke změně jejich vlastníka – změna bude propisána do katastru nemovitostí a v případě cenných papírů, které jsou zaknihované dojde jen k aktualizaci zápisů v relevantních evidencích.

Po včlenění majetku do svěřenského fondu tento majetek nemá vlastníka - to znamená, že dcera paní Aleny (jako obmyšlená), by tak v budoucnu jako handicapovaná ani nemusela přijít o státní podporu. Kdyby byt a další majetek zdělila, tak by nejspíše o podporu přišla.

6 SHRnutí PRAKTICKÉ ČÁSTI

V praktické části jsou popsány dva subjekty a jejich situace, která je vede k myšlence založení svěřenského fondu.

Prvním návrhem je založení svěřenského fondu pro rodinný podnik, který vlastní a řídí dva bratři. Obávají se však, že v případě nečekané události ohrozí jejich nepřítomnost kontinuitu podniku a mnoho zaměstnanců v regionu, který již trpí vysokou nezaměstnaností, by mohlo přijít o práci. Jejich děti zatím studují a nejsou dostatečně kvalifikované na to, aby převzaly vedení firmy v následujících 10 letech. Avšak interní manažeři společnosti jsou schopní a dosahují vynikajících výsledků v oblasti obchodu a financí, což by z nich teoreticky činilo potenciální nástupce. Oba bratři chtějí uchovat a předat "rodinné dědictví". Cílem je zajistit plynulé předání vlastnictví a řízení firmy na další generaci. Plán nástupnictví pro rodinnou firmu obsahuje několik strategií. Za prvé, identifikaci potenciálních nástupců z rodiny nebo mezi interními manažery. Poté je nutné poskytnout potřebné vzdělání a školení pro budoucí nástupce, aby získali potřebné dovednosti. Samozřejmě je důležité vypracovat dlouhodobou strategii s ohledem na tradiční hodnoty a současné potřeby trhu. Dále je nutné zabezpečit finanční stabilitu pro převzetí podniku, ať už prostřednictvím bankovních úvěrů nebo fondů. Rovněž je důležité zvážit mechanismy pro vyplácení beneficentům a zachování finanční stability v případě nenadále události týkající se jednoho nebo obou bratrů.

Pravidelná aktualizace nástupnického plánu je klíčová, stejně jako konzultace s právním a daňovým expertem pro optimalizaci převodu majetku, zejména pokud by byly založeny doporučované svěřenské fondy. Důležitá je transparentní komunikace mezi všemi členy rodiny, aby se minimalizovaly konflikty a zajistila rodinná jednota během celého procesu nástupnictví. V souvislosti s tím a zajištěním ochrany majetku se doporučuje vytvořit několik soukromých svěřenských fondů pro rozdělení majetku a ochranu před neočekávanými událostmi.

Druhý návrh se týká paní Aleny, která má handicapovanou dceru. Navrhuje se založení svěřenského fondu na ochranu zranitelných osob. Cílem je zajistit péči o dceru v případě nenadálých situací. S ohledem na majetek paní Aleny, zahrnující nemovitost, cenné papíry a finanční hotovost, se navrhuje rozdělení majetku do dvou svěřenských fondů - jeden pro nemovitost a hotovost a druhý pro cenné papíry. Paní Alena se stane zakladatelkou a správkyní prvního fondu, zatímco její přítelkyně-advokátka se stane náhradním správcem.

Daňové dopady jsou rovněž zohledněny, proto se navrhuje rozdělit majetek do dvou fondů pro optimální zdanění.

Převod majetku do svěřenských fondů má daňové dopady, ale ve většině případů jsou vklady do fondů osvobozeny od daně z příjmů. Plnění obmyšleným ze svěřenských fondů je také osvobozeno od daně z příjmů. Je důležité pečlivě zvažovat, jaký majetek bude do svěřenských fondů vložen

ZÁVĚR

Přínosem této práce je další zkoumání institutu svěřenského fondu a možná inspirace pro nové zakladatele svěřenských fondů

Svěřenské fondy představují efektivní a flexibilní nástroj pro řízení a předání majetku v rodinných podnicích. Přestože jejich zřízení a správa mohou být složité a vyžadují pečlivé plánování a poradenství, mohou poskytnout řadu výhod, včetně ochrany majetku, řešení komplikovaných rodinných vztahů a usnadnění procesu nástupnictví.

Nicméně je také důležité vzít v úvahu potenciální nevýhody a daňové důsledky spojené se svěřenskými fondy. I přes jejich potenciální výhody mohou svěřenské fondy představovat také rizika, včetně komplikací spojených se správou a regulací, potenciálních konfliktů zájmů a otázek týkajících se transparentnosti a odpovědnosti.

Výsledky této práce ukazují, že svěřenské fondy mohou být efektivně využity v jistých životních situacích. Je však třeba porozumět jejich právní úpravě a možným rizikům.

Daňové aspekty svěřenských fondů jsou zvláště důležité a mohou mít významný dopad na efektivitu a úspěšnost strategie nástupnictví. To zahrnuje pochopení daně z příjmu, daně z přidané hodnoty a daně z nemovitých věcí, stejně jako možnosti daňového plánování a optimalizace.

Analýza dvou situací, kdy vlastníci majetku zvažují založení svěřeneckého fondu, ukazuje dva různé typy svěřenských fondů – klasický soukromý a soukromý zvláštní pro ochranu zranitelných osob. Za účelem daňové optimalizace jsou navrženy adekvátní způsoby vložení majetku do svěřenských fondů. Tímto byl naplněn hlavní cíl této práce.

Další výzkum v této oblasti by mohl přinést další poznatky a náhledy do optimálních strategií a postupů pro využití svěřenských fondů v kontextu rodinných podniků. To by mohlo zahrnovat podrobnější analýzu ziskovosti a na ní závislého danění svěřenských fondů, zkoumání jejich využití v různých průmyslových odvětvích, nebo výzkum jejich vlivu na rodinné vztahy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BASTLOVÁ, Michaela a Andrea VAŠKOVÁ. *Zákon o evidenci skutečných majitelů: Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023. ISBN 978-80-7676-151-3.

České noviny, 2022. *Počet Čechů, kteří založili svěřenský fond, stoupl loni o 40 procent*. [online]. 2022 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/pocet-cechu-kteri-zalozili-sverensky-fond-stoupl-loni-o-40-procent/2181312>

ČESKO. Zákon č. 235/2004 Sb.: Zákon o dani z přidané hodnoty. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 78/2004. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-235>

ČESKO. Zákon č. 338/1992 Sb.: Zákon České národní rady o dani z nemovitých věcí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 71/1992. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-338>

ČESKO. Zákon č. 386/2020 Sb.: kterým se zrušuje zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů, a mění a zrušují další související právní předpisy. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-386>

ČESKO. Zákon č. 563/1991 Sb.: Zákon o účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 107/1991. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-563>

ČESKO. Zákon č. 586/1992 Sb.: Zákon o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 117/1992. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

ČESKO. Zákon č. 593/1992 Sb.: Zákon České národní rady o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 119/1992. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-593>

ČESKO. Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb.: Zákonné opatření Senátu o nabytí nemovitých věcí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 419/2013. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-340>

ČESKO. Zákonné opatření Senátu č. 344/2013 Sb.: Zákonné opatření Senátu o změně daňových zákonů v souvislosti s rektifikací soukromého práva a o změně některých zákonů.

In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-344>

DELOITTE., Publikace byla připravena ve spolupráci s AMSP ČR. *Plánování nástupnictví*. Praha: Deloitte Private, 2014.

Finanční správa ČR, ©2014. *Financnisprava.cz: Zápis z jednání Koordinačního výboru s Komorou daňových poradců ČR ze dne 23.4.2014* [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-prispevky-kv-kdp/Zapis_KV_KDP_2014-04-23.pdf

GILLEN, Mark R., D. W. M. WATERS a Lionel D. SMITH. *Waters' Law of Trusts in Canada*. 4. Canada: Thomson Carswell, 2012. ISBN 0459241648.

HESKOVÁ, M. a P. PIROŽEK. Krizové přechody při správě a managementu rodinných firem. In: *Sborník z vědecké konference Podnikanie a podnikateľské prostredie v SR*, Bratislava: Ekonomická univerzita v Bratislavě, 2007. ISBN 978-80-225-2364-6.

HRUŠKOVÁ, Eva a James TURNBULL. *Svěřenské fondy - krok za krokem*. Praha: Grada Publishing, 2021. ISBN 978-80-271-3089-4.

HUDSON, Alstair. *Equity and Trusts*. 9. vyd. New York: Routledge, 2017. ISBN 978-1-138-12258-1.

JANKŮ, M. a kol. *Základy práva pro posluchače právnických fakult*. 7. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-875-7.

JOSKOVÁ, Lucie a Lukáš PĚSNA. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-552-9.

Kolektiv autorů. *Svěřenský fond - návod k použití.: Svěřenský fond očima účetního, auditora, znalce, daňového, transakčního a právního poradce*. Ostrava: PKF APOGEO Group, SE, 2022. ISBN 978-80-11-01039-3.

Koordinační výbor. 2014. *Zápis z jednání Koordinačního výboru Komory daňových poradců ČR ze dne 23.4.2014*. [Online] 2014. https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-prispevky-kvkdp/Zapis_KV_KDP_2014-04-23.pdf.

Koordinanční výbor. 2021. *Zápis z jednání Koordinačního výboru s Komorou daňových poradců ČR ze dne 16. 6. 2021*. [Online] 2021.

<https://www.kdpcr.cz/informace/aktuality/danovenovinky/zapis-z-koordinacniho-vyboru-ze-dne-1662021>.

KORÁB, V., M. MIHALISKO a A. HANZELKOVÁ. *Rodinné podnikání*. Brno: Computer Press, 2008. ISBN: 978-80-251-1843-6.

Kurzy.cz, 2015. *Po mně potopa! Čeští podnikatelé vůbec neřeší, jak předat majetek dalším generacím*. [online]. 2015 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/377385-po-mne-potopa-cesti-podnikatele-vubec-neresi-jak-predat-majetek-dalsim-generacim/>

LAVICKÝ, P., a kol., *Veřejná prospěšnost. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. 2. Praha: Nakladatelství C.H.Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-852-8.

Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2019. *MPO: Komplexní podpora rodinných firem připravena. Počítá mimo jiné s bezúročnými půjčkami a zvýhodněnými zárukami* [online]. 2019 [cit. 2023-01-02]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/rodinne-podnikani/komplexni-podpora-rodinnych-firem-pripravena--pocita-mimo-jine-s-bezurocnymi-pujckami-a-zvyhodnenymi-zarukami--250414/>

Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2022. *MPO: Změna definice rodinného podniku v České republice* [online]. 2022 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/rodinne-podnikani/zmena-definice-rodinneho-podniku-v-ceske-republice---265670/>

PETRŮ, Naděžda. *Nástupnická strategie v českých rodinných podnicích*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, Edice SCIENCE press, 2018. ISBN 978-80-7408-162-0.

ROPER, Mathew. Accounting, disclosure, and trustees' cost. *Trust & Trustees*. Oxford, UK: Oxford University Press, 2017, roč. 23, č. 2, s. 242-246. ISSN 1363-1780. doi:10.1093/tandt/ttw187.

SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a Ivan KOVÁŘ. *Svěřenské fondy: příležitosti a rizika*. Praha: C.H. Beck, 2018. 117 s. ISBN 978-80-7400-726-2.

SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Radan MAREK a a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-548-0.

Svěřenská správa, s r.o., 2023. *Svěřenská správa* [online]. 2023 [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://www.svsp.cz/magazin/clanky/je-sverensky-fond-pro-me>

VONDRÁČEK, Ondřej. *Skuteční majitelé a vlastnické struktury právnických osob a svěřenských fondů*. Praha: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-695-1.

Vyhláška č. 346/2022 Sb. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální vyhláška), ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 357/2013 Sb. Vyhláška o katastru nemovitostí (katastrální vyhláška) č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

WENDY C. HANDLER. *Succession in Family Business: A Review of the Research*. *Family Business Review* [online]. 1994, 7, 133-157 [cit. 2023-03-04]. ISSN 17416248. Dostupné z: <http://fbr.sagepub.com/cgi/content/abstract/7/2/133>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

SF	svěřenský fond
NOZ	nový občanský zákoník
ZESM	zákon o evidenci skutečných majitelů
ZDP	zákon o daních z příjmů
ZDPH	zákon o dani z přidané hodnoty
ZISIF	zákon o investičních společnostech
DNemZ	zákon o dani z nemovitých věcí
AML	Anti Money Laundering
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
ZESM	zákon o evidenci skutečných majitelů
ZoÚ	zákon o účetnictví
ReZDP	zákon České národní rady o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 grafické znázornění vztahů mezi subjekty SF (vlastní zpracování)	21
Obrázek 2 grafické znázornění fáze vzniku SF (vlastní zpracování podle Svejkský/Kovář a kol., 2018)	27
Obrázek 3 daň z příjmu (vlastní zpracování podle Svejkský/Kovář a kol., 2018)	45
Obrázek 4 možné řešení nástupnictví v rodinné firmě (vlastní zpracování).	56